

Analiza delovanja evropskih in nacionalnih mrež okoljskih nevladnih organizacij v državah EU

Pregled primerov dobrih praks za prenos v slovenski prostor

Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj

Avtorica: Gaja Brecelj

September 2011

Kazalo

Povzetek	3
Uvod in trenutno stanje v Sloveniji	4
Metodologija	8
Dobre prakse evropskih in nacionalnih okoljskih mrež NVO v državah EU.....	9
Evropska mreža Evropski okoljski urad - EEB (European Environmental Bureau)	9
Neformalna evropska mreža Green 10	14
Partnerstvo Mundo-B.....	16
Avstrijska mreža OEKOBUERO.....	18
Bolgarska okoljska mreža BlueLink.....	21
Estonski svet okoljskih organizacij (EKO).....	24
Romunska okoljska koalicija	26
Zveza ciprskih okoljskih nevladnih organizacij (FEEO).....	28
Glavna spoznanja iz mednarodnih praks.....	30

Povzetek

Povezovanje je zelo pomembno pri doseganju sinergijskih učinkov na vseh ravneh našega udejstvovanja, in to velja tudi za nevladni sektor. Mreže prispevajo h krepitvi nevladnih organizacij (NVO), saj nudijo izmenjavo informacij, znanj, dobrih praks in lažje iskanje potencialnih projektnih partnerjev. Prednosti povezovanja v mreže je mnogo - boljši dostop do informacij, strokovnega znanja in finančnih virov, večja učinkovitost, multiplikacijski učinek, ki povečuje doseg in vpliv članskih organizacij, solidarnost in podpora ter večja prepoznavnost določenih vprašanj, dobrih praks, premalo zastopanih skupin itd.

V Sloveniji sodelovanje in povezovanje med nevladnimi organizacijami še vedno ni dovolj sprejeto. Formalne mreže kot pravne osebe v okoljskem nevladnem sektorju na nacionalnem nivoju za zdaj še ni, so se pa slovenske okoljske nevladne organizacije v preteklosti večkrat povezale na podlagi skupnega trenutnega interesa (Agenda 21 za Slovenijo, Koalicija nevladnih organizacij za ratifikacijo in izvajanje Aarhuške konvencije, Klub Okoljski center ipd). Leta 2007 pa so se NVO, ki na nacionalni ravni delujejo na področju varstva okolja in trajnostnega razvoja, neformalno povezale v sklopu projekta Plan B za Slovenijo – Pobuda za trajnostni razvoj. Projekt je vzpostavil mrežo slovenskih okoljskih nevladnih organizacij, ki je skupaj z ostalimi zainteresiranimi deležniki oblikovala civilnodružbeno platformo za trajnostni razvoj Slovenije. Cilj te neformalne mreže je razviti in krepiti njene kapacitete ter njene vloge v okolju, da bi lahko NVO v civilnem dialogu čim bolj celovito in kakovostno pokrile vsa področja trajnostnosti – gospodarsko, družbeno in okoljsko.

Kot doprinos na poti k višji stopnji organiziranosti mreže slovenskih okoljskih NVO je bila pripravljena analiza delovanja evropskih in nacionalnih mrež okoljskih nevladnih organizacij v državah EU. Izbrane so bile nekatere dobre prakse evropskih držav, ki bodo služile kot osnova za prenos v slovenski prostor. Analiziranih je bilo deset mrež okoljskih nevladnih organizacij – tri, ki delujejo na evropskem nivoju in sedem, ki delujejo na nacionalnem.

Analiza je pokazala obenem veliko razlik in podobnosti med izbranimi mrežami, tako da težko govorimo o univerzalnih pravilih mrež okoljskih NVO. Najbolj enoten je vzrok za ustanovitev mrež, ki so v večini primerov nastale iz neke trenutne potrebe. Ne glede na to, ali je mreža registrirana kot pravna oseba ali ne, imajo prav vse mreže postavljena določena pravila delovanja in sprejemanja odločitev, ki so v nekaterih primerih bolj, v nekaterih primerih manj ohlapna. Tudi če gre za veliko fleksibilnost, pa ta pravila določajo načela delovanja in okvire, v katerih mreže delujejo, kar zagotavlja večjo stabilnost in trajnost mrež. V večini primerov mrežo vodi ena izmed organizacij članic, v nekaterih primerih je to predsedovanje rotirajoče – organizacija, ki mrežo vodi, po določenem obdobju predsedovanje preda drugi organizaciji iz mreže in tako naprej.

Analizirane mreže NVO različno opredeljujejo možnosti članstva, na splošno pa so obveznosti članstva majhne in članarine, če sploh obstajajo, niso velike. Mreže v komuniciranju običajno uporabljajo logotip mreže, razen ko so organizacije članice bolj prepoznavne od mreže same. V tem primeru se uporabi kolaž posameznih logotipov članic.

Večina mrež dobi zelo malo sredstev za samo delovanje in običajno organizacije same krijejo nastale režijske stroške. Glavnina njihovega financiranja je proračunskega, manjši odstotek dobijo od članarin, če jih imajo, storitve in produkti pa so zanemarljiv vir prihodkov. Finančna stabilnost je vsekakor ena izmed ključnih komponent zagotavljanja trajnosti mreže in možnosti njihovega razvoja. Pri ustanavljanju slovenske okoljske mreže NVO bo tako načrt zagotavljanja trajnosti in finančnih virov za delovanje eden izmed ključnih izzivov.

Uvod in trenutno stanje v Sloveniji

Povezovanje med podjetji, javnimi institucijami, izobraževalnimi ustanovami in sploh na vseh ravneh našega udejstvovanja se že dolgo kaže za še kako pomembno pri doseganju sinergijskih učinkov in to nič manj ne velja za nevladni sektor. Mreže prispevajo h krepitvi nevladnih organizacij, saj nudijo izmenjavo informacij, znanj, dobrih praks in iskanje potencialnih projektnih partnerjev. Prednosti povezovanja v mreže je mnogo, med njimi na primer boljši dostop do informacij, strokovnega znanja in finančnih virov, večja učinkovitost, multiplikacijski učinek, ki povečuje doseg in vpliv članskih organizacij, solidarnost in podpora ter večja prepoznavnost določenih vprašanj, dobrih praks in premalo zastopanih skupin. Koristi drugotnega pomena so zmanjšanje tveganja, zmanjšana izolacija in večja verodostojnost.

Mreže se mnogokrat opredeljujejo na tri načine: po namenu/cilju, po strukturi ali geografsko (globalne, regionalne, nacionalne, lokalne mreže). Vendar pa ima večina mrež lastnosti različnih tipov, zato lahko umeščanje mrež v te tri kategorije hitro prikaže nepopolno sliko. Mreže so ustanovljene zaradi različnih namenov in imajo glede na optimalen način za doseganje ciljev mnoge strukture. Lahko so formalne ali neformalne, pri čemer se neformalne mreže pogosto pojavijo kot odgovor na določeno situacijo, formalne pa tvorijo jasne menedžmentalne in komunikacijske strukture z jasnimi pogoji za članstvo. Mreže so več kot središče za vire za svoje člane. Obstajajo velike razlike v pričakovanih prispevkih članov in koristi zanje. Čeprav je izmenjava znanja in informacij pomembna aktivnost večine mrež, pa je ključen odnos med člani mreže.

V analizi *Mreže nevladnih organizacij v Sloveniji*¹ se kaže, da v Sloveniji sodelovanje in povezovanje še vedno ni dovolj sprejeto med nevladnimi organizacijami. Morda sta za to kriva slovenska zaprtost, morda strah pred spremembami. Analize kažejo različne vzroke, med glavnimi pa se pojavljajo:

- strah pred konkurenco, saj se organizacije potegujejo za ista finančna sredstva,
- nepoznavanje prednosti povezovanja in
- nezadostne kadrovske in druge kapacitete nevladnih organizacij.

Nevladne organizacije se na splošno bojijo sodelovanja in povezovanja, saj to pomeni, da ne bodo same imele glavne vloge pri projektu. Izmed večjih ovir NVO naštevajo še članarino, bojijo pa se tudi stroškov s prevozi na srečanja, konference in podobne dogodke.

V Sloveniji je najpogostejše formalno povezovanje v obliki zvez društev, ki jih ustanovijo društva s podobnimi interesi in dejavnostmi. Največ zvez društev je na področju zdravja.

V okviru raziskovalnega projekta *Velikost, obseg in vloga zasebnega neprofitnega sektorja* so člani raziskovalne skupine ugotovili, da se nevladne organizacije najpogosteje povezujejo v mreže zaradi:

- uveljavitve skupnih interesov (65,4 %),
- izmenjave informacij (59,2 %) in
- izpeljave skupnih projektov (57,3 %).

V najmanjši meri se povezujejo zaradi racionalne izrabe kadrov ter drugih prostorskih in tehničnih virov (19,7 %). Po tipih nevladnih organizacij ni razlik pri razlogih za povezovanje znotraj zvez, združenj in skupnosti, kar pomeni, da se organizacije prav vseh tipov povezujejo najprej zaradi

¹ Leta 2006 jo je pripravil CNVOS - Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij.

uveljavitve skupnih interesov in izmenjave informacij in najmanj zaradi racionalne izrabe kadrov ter drugih prostorskih in tehničnih virov.

Organizacije z vključitvijo v mreže postanejo članice in s tem tudi uporabnice ter prejemnice posebnih ugodnosti. Glede na kategorijo članstva se razlikuje tudi obseg ugodnosti. Vsaka mreža ima opredeljene ugodnosti, ki jih nudi v posamezni kategoriji članstva. Glede na obseg ugodnosti ima določene tudi obveznosti članstva. Nekatere mreže nudijo več, nekatere manj, odvisno od velikosti, organiziranosti in poslanstva.

Ugodnosti članstva večjih mrež so običajno naslednje:

- promocija organizacije, njenih aktivnosti in interesov,
- dostop do ažuriranih informacij in novic,
- vstop v kodirane dele spletne strani mreže,
- sodelovanje v projektnih skupinah, kampanjah in akcijah,
- tedenski ali mesečni časopisi in revije,
- informacije o projektih in njihovih rezultatih,
- poročila, vodiči, priročniki, zloženke,
- dostop do dokumentov,
- svetovanje (pravno, projektno, finančno, zbiranje sredstev,...),
- pomoč pri razvoju članskih organizacij,
- posebne storitve za članske organizacije,
- svetovanje in pomoč pri iskanju partnerjev,
- delavnice, seminarji, konference (brezplačno ali po ugodnejši ceni),
- baze podatkov,
- odprti in moderirani forumi,
- letni zbori.

V Sloveniji obstajajo štiri horizontalne slovenske mreže NVO, ki povezujejo različne nevladne organizacije, predvsem glede na njihov status: Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij – CNVOS, Zveza društvenih organizacij Slovenije – ZDOS, Združenje slovenskih ustanov – ZSU in Mreža zasebnih zavodov.

Povezovanje v okoljskem nevladnem sektorju

V Sloveniji formalne mreže kot pravne osebe v okoljskem nevladnem sektorju na nacionalnem nivoju ni. Okoljske NVO so se v preteklosti vedno povezovale zaradi različnih razlogov in na podlagi različnih tematik. Ker komunikacija pred pojavom interneta še ni bila tako hitra in preprosta kot v današnjem času, je bilo formalno povezovanje toliko bolj pomembno. Danes lahko elektronsko komuniciranje hitro in učinkovito povezuje in mobilizira posameznike, skupine, organizacije.

V devetdesetih letih prejšnjega stoletja se je 19 NVO s področja varstva okolja povezalo pri projektu *Agenda 21 za Slovenijo*, ki je nastal kot odgovor na dejstvo, da se Slovenija v prehodnem obdobju ne približuje modelu trajnosti, temveč se od njega vse bolj oddaljuje.

V istem obdobju so slovenske NVO prevzele pobudo tudi v podpori Aarhuške konvencije. Ustanovljena je bila *Koalicija nevladnih organizacij za ratifikacijo in izvajanje Aarhuške konvencije* z namenom vplivanja na pospešitev procesa ratifikacije konvencije in spodbujanja njenega izvajanja. Organizacije so si prizadevale tudi za spodbujanje razvoja participativne demokracije v Sloveniji. V koalicijo je bilo združenih 23 NVO, koalicija in njene članice pa so svoje cilje dosegale predvsem z lobiranjem, osveščanjem javnosti, organiziranjem delavnic in okroglih miz, delom z mediji, izvajanjem usposabljanj, izobraževanj in svetovanja na področju Aarhuške konvencije. Koordinacijo koalicije je

vodila Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj. Pogoj za članstvo v tej mreži je bil, da so člani lahko bile NVO oz. njihovi člani in drugi posamezniki, ki se strinjajo z načeli Aarhuške konvencije ter se zavzemajo za njeno čim prejšnjo ratifikacijo v Sloveniji in za njeno dosledno izvajanje. Načela delovanja te koalicije so temeljila na transparentnosti in demokratičnosti odločanja. Principi vodenja so bili postavljeni: osnovno telo, ki imenuje *koordinatorja*, je bila *skupščina*, sestavljena iz članov. Po potrebi lahko skupščina trajno ali začasno imenuje *delovna telesa*: delovne, akcijske in strokovne skupine. Skupščina lahko pooblasti enega ali več njenih predstavnikov za zastopanje na sestankih, v javnosti in v medijih.

Leta 2007 se je pet večjih okoljskih NVO združilo v manjšo mrežo, imenovano Klub Okoljski center. Njegov namen je vzpostaviti okvir za delovanje okoljskih NVO ter hkrati postaviti stično točko, ki bo povezovala zainteresirane javnosti, širši javnosti pa omogočila dostop do informacij in publikacij o varstvu okolja in o trajnostnem razvoju.

Pomembno povezovanje predstavlja tudi projekt Ogledalo vladi – Zeleni nevladni monitor, ki podaja neodvisno oceno s strani nevladnih organizacij z namenom opozarjanja na (ne)izvajanje zakonodaje in spodbujanja delovanja v skladu z njimi. Gre za izrazito povezovalni projekt, kjer različne okoljske NVO s svojo nadzorno funkcijo in sooblikovanjem zakonodaje ter uvajanjem novih idej, razmislekov in kritik soustvarjajo delovanje družbe.

Slovenske NVO, ki na nacionalni ravni delujejo na področju varstva okolja in trajnostnega razvoja, pa so se leta 2007 neformalno povezale v sklopu projekta Plan B za Slovenijo – Pobuda za trajnostni razvoj. Projekt je vzpostavil mrežo slovenskih okoljskih nevladnih organizacij, ki je skupaj z ostalimi zainteresiranimi deležniki oblikovala civilnodružbeno platformo za trajnostni razvoj Slovenije. Cilj te neformalne mreže, ki avgusta 2011 šteje 39 članskih organizacij, je razviti in krepiti lastne kapacitete mreže ter njene vloge v okolju, kjer bodo usposobljene NVO v civilnem dialogu čim bolj celovito in kakovostno pokrivalo vsa področja trajnostnosti – gospodarsko, družbeno in okoljsko. Plan B za Slovenijo vidi možnosti za sodelovanje in doseganje sinergijskih učinkov s komplementarnimi mrežami in regionalnimi NVO stičišči preko izmenjave znanj, izkušenj in dobrih praks, združevanja virov, omogočanja dostopa do informacij in platforme stikov ter vzajemnega svetovanja. Koristnost tovrstnega sodelovanja je posebno izrazita pri interdisciplinarnih aktivnostih, pri aktivnostih v zvezi s krepitvijo celotnega NVO sektorja, regionalnih aktivnostih in pri naslavljanju skupnih ciljnih skupin. Mreže so koristni in praktični instrumenti za organizacije z omejenimi viri, kot so slovenske okoljske NVO, da z medsebojnim sodelovanjem pomagajo najti rešitve za določene probleme.

Na evropski ravni so okoljske mreže ključnega pomena za krepitev vpliva nevladnih organizacij na institucije EU, saj jim omogočajo dostop do odločevalcev in obenem pletejo mreže za močnejši vpliv nanje. Koordinirajo skupen nastop članov pri lobiranju, oblikovanju politik, vodenjem kampanj, ozaveščanju in delovanju z mediji. Evropske mreže organizacije podpirajo skozi izmenjavo informacij, sodelovanje v partnerstvih in uveljavljanje skupnih interesov na politični ravni.²

² Več o nevladnih mrežah v EU v publikaciji *Nevladne mreže: Vodič po mrežah NVO v Evropski uniji*, CNVOS - zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij, 2005

Nadnacionalne evropske mreže

Območje	Mreža	Spletna stran
EU	EEB	www.eeb.org
EU	Justice and Environment	www.justiceandenvironment.org
EU	Green 10	http://green10.typepad.com
Globalno	Sustainable Development Communications Network (SDCN)	www.iisd.org/sdcn/
Sr in V Evropa	Bankwatch	www.bankwatch.org/

Nacionalne mreže v EU

Država	Mreža	Spletna stran
Avstrija	Oekobuero	www.oekobuero.at
Belgija	MUNDO B, The Brussels Sustainable House	www.mundo-b.org
Bolgarija	BlueLink	www.bluelink.net
Bolgarija	Let Nature Remain in Bulgaria	http://forthenature.org
Ciper	Zveza ciprskih okoljskih nevladnih organizacij (FEEO)	www.oikologiafeeo.org
Estonija	Estonian Council of Environmental NGOs (EKO)	www.eko.org.ee
Madžarska	Green Spider Network	www.lmv.hu/zoldpok
Poljska	MOST Environmental NGO electronic network in Poland	www.most.org.pl www.eco.pl
Romunija	StrawberryNet - Environmental Electronic Network	www.ngo.ro/indexen.shtml?conds[0][category.....]=01%%
Romunija	The Romanian Environmental Coalition	www.coalitiademedi.ro

Metodologija

Namen te analize je najti in izbrati nekatere dobre prakse evropskih držav, ki bodo služile kot osnova za prenos v slovenski prostor. Mreže smo izbrali glede na poznavanje tematike in iz izkušenj ter mednarodnih sodelovanj in prenosa podatkov.

Pregled dobrih praks v drugih evropskih državah je bil sprva mišljen na terenu. V izogib ogljičnemu odtisu zaradi potovanj je celotno pridobivanje podatkov potekalo preko skype-a in telefona, spletnih strani in spletne pošte.

Intervjuji s predstavniki nadnacionalnih in nacionalnih evropskih mrež so bili opravljeni v prvi polovici leta 2011. Intervjuvanci so odgovarjali na okvirno v naprej pripravljen vprašalnik, da se pri analizi odgovori lahko smiselno primerjajo in povezujejo. Vsaka izmed mrež je podrobno predstavljena v nadaljevanju, od najbolj krovne, vseevropske mreže, do nacionalnih mrež.

Opravili smo intervjuje z mrežami, ki delujejo na evropskem nivoju (Evropski okoljski urad – EEB, neformalna evropska mreža Green 10, Partnerstvo Mundo-B) in z nacionalnimi mrežami OEKOBUERO, BlueLink, Estonski svet okoljskih organizacij, Romunska okoljska koalicija, Zveza ciprskih okoljskih nevladnih organizacij.

V zaključnem delu so izpostavljeni nekateri elementi, ki so še posebej pomembni za odločanje o principih delovanja bodoče slovenske okoljske mreže NVO in ki lahko služijo kot smernice za vzpostavitev trajne okoljske mreže NVO.

Dobre prakse evropskih in nacionalnih mrež okoljskih NVO v državah EU

Izbrane mreže predstavljajo dobre prakse, katerih delovanje ali posamezni elementi lahko služijo za prenos na bodočo slovensko okoljsko mrežo NVO. V nadaljevanju so predstavljene glavne karakteristike in principi delovanja naslednjih evropskih okoljskih nevladnih mrež:

- Evropska mreža Evropski okoljski urad - EEB (European Environmental Bureau)
- Neformalna evropska mreža Green 10
- Partnerstvo Mundo-B
- Avstrijska mreža OEKOBUERO
- Bolgarska okoljska mreža BlueLink
- Estonski svet okoljskih organizacij (EKO)
- Romunska okoljska koalicija
- Zveza ciprskih okoljskih nevladnih organizacij (FEEO)

Evropska mreža Evropski okoljski urad - EEB (European Environmental Bureau)

1. Organizacijske informacije

Spletna stran: www.eeb.org

Leto ustanovitve: 1974

Tip organiziranosti:

EEB je neodvisna neprofitna mednarodna okoljska zveza z znanstvenim in pedagoškim namenom.

Vizija:

Blaginja in mir sta zagotovljena za vse, kar pa je odvisno od bogatega, čistega in zdravega okolja. Odgovorne družbe spoštujejo nosilno sposobnost planeta in ga ohranjajo za prihodnje generacije, vključno z njegovo bogato biotsko raznovrstnostjo. Učinkovite okoljske politike in trajnostni razvoj imajo prednost pred kratkoročnimi cilji, ki služijo le sedanji generaciji ali določenim delom družbe.

Poslanstvo:

EEB je okoljski glas svojih članov in evropskih državljanov. Osredotoča se na vplivanje na EU politike in na izvrševanje ter ocenjevanje dogovorjenih politik. Stremi k učinkovitosti z združevanjem znanja z reprezentativnostjo, aktivno udeležbo svojih članov in grajenjem koalicije.

Vrednote:

Trajnostni razvoj, okoljska pravičnost, globalna pravičnost, transparentnost, participativna demokracija in skupne, a diferencirane odgovornosti. EEB spodbuja načela preventive, previdnosti in "onesnaževalec plača".

Namen ustanovitve:

Na seminarju v Veliki Britaniji so NVO ugotovile, da rabijo glas v Bruslju, da bodo njihove želje in zahteve upoštevane. Namen ni bil delati na določenih področjih, ampak ukvarjati se z lobiranjem v imenu NVO, z zagovorništvo pri institucijah EU.

Organizacijska struktura:

Izvršni odbor, generalni sekretar, skupina za evropske politike, informacijska in komunikacijska skupina, skupina za finance in administracijo.

EEB je sestavljen iz polnopravnih članov, pridruženih članov in častnih članov. EEB sestavlja najmanj 5 rednih članov. Če kadarkoli skupno število članov pade pod 5, se urad samodejno razpusti.

Zaposleni:

EEB ima 21 zaposlenih (od tega dva polovično), poleg tega imajo med 1-2 prostovoljna pripravnika, sicer nimajo prostovoljcev. Spodbud za zaposlene, kakršne so na primer v podjetjih, ni. Trudijo se najti čas za "sindikalni izlet", kjer imajo več časa za razpravo in zabavo - sprehod ali druge skupne aktivnosti. Fluktuacija kadrov je velika, saj veliko mladih začne delati v EEB-ju in ko enkrat pridobijo izkušnje, gredo naprej (Evropska komisija, Parlament ali ministrstva).

Prizadevajo si najti čas, da koordinirajo delo na nivoju pisarne, da informacije potujejo, a je včasih pritisk dela na lobiranje tako močan, da izmenjava informacij in komunikacija v pisarni trpita. Delovna atmosfera je zelo dobra in s tem premagujejo pomanjkanje komunikacije v pisarni.

Principi odločanja in pristojnosti:

Mrežo vodi izvršni odbor, ki je sestavljen iz enega predstavnika iz vsake članice države EU in še največ 15 dodatnih članov. Vsaka tak dodaten član je predstavnik organizacije članice združenja.

EEB-jev pristop je demokratičen in "od spodaj navzgor", tako da so člani razlog njihovega obstoja. Pisarna deluje v sodelovanju z odborom, ki oblikuje program na osnovi tega, kar mislijo, da je pomembno, kaj so najpomembnejša vprašanja in na kaj je potrebno pritisniti ter seveda na osnovi programa Evropske komisije, saj morajo zaradi njihovega financiranja delati na podobnih temah.

Ko imajo prvi osnutek, ga pošljejo članom pred poletnimi počitnicami in jih povabijo k organizaciji nacionalnih srečanj, kjer prediskutirajo program dela in nato pisarni EEB posredujejo nazaj komentarje. EEB vse skupaj pripravi do letnega srečanja, ki je jeseni. Tam se razglablja o programu dela, ki ga člani potrdijo, torej so člani tisti, ki sprejmejo delovni program EEB-ja. Pusti se tudi nekaj manevrskega prostora, saj se pojavljajo nujne teme, pri katerih je potrebno reagirati.

2. Članstvo

Število organizacij:

Število se spreminja, jih je okrog 145 in iz 31 različnih držav. Dobivajo nove člane, obenem pa tudi kakšne izgubijo - ali zaradi tega, ker ne obstajajo več ali pa jih je potrebno izgnati, ker ne plačajo članarine. Velika številka je obenem prednost in slabost – po eni strani člani pokrivajo vsa možna okoljska področja, po drugi pa je težko obdržati vse zadovoljne in jih vključevati v delo EEB.

Oblike članstva:

Članstvo je lahko polno, pridruženo in častno. Organizacija, ki želi postati članica, se prijavi za članstvo z izpolnitvijo obrazca. Skupščina odloča o vlogah za članstvo na podlagi priporočila izvršnega odbora.

Kriteriji za članstvo:

Polnopravni člani morajo biti nevladne organizacije, ki so pravne osebe, registrirane v državi članici EU ali evropskega gospodarskega prostora (EGP), ali v državi, ki je po mnenju Evropske unije kandidatka. Njihov glavni cilj mora biti ohranjanje, spodbujanje in proučevanje okolja, z jasnim ciljem pospeševanja varstva okolja. Polnopravni člani imajo pravico do besede in glasovanja na generalni

skupščini. Vsak polnopravni član ima pravico do enega glasu, razen v primeru neplačanega članstva za tekoče in pretekla leta.

Pridruženi člani morajo biti nevladne organizacije, ki so pravne osebe in so dejavne na področju varstva okolja ali sorodnih področjih, a ne izpolnjujejo vseh kriterijev za polnopravno članstvo. Pridruženi člani se lahko udeležijo generalne skupščine v svetovalni vlogi. Lahko sodelujejo v nekaterih dejavnostih mreže in so upravičeni do nekaterih publikacij EEB.

Častni člani so posamezniki, za katere EEB želi, da pridobijo ta status v zameno za moralno podporo ali dejansko delo, ki so ga prispevali.

Članarina se določi na podlagi letnega zneska izdatkov, pri čemer pridruženi člani plačajo polovico zneska polnih članov. Častni člani ne plačajo članarine. Organizacije, ki 3 leta ne plačajo članarine, niso več članice. Polni člani z neplačano članarino nimajo pravice glasovanja na generalni skupščini in niso upravičeni do povračila potnih in nastanitvenih stroškov.

Skupni znesek letnih izdatkov v €		Kategorija	Letna članarina 2011	
Od	Do		Polno članstvo	Pridruženo članstvo
0	100.000	1	230	115
100.001	500.000	2	618	309
500.001	1.000.000	3	1.296	648
1.000.001	2.000.000	4	2.592	1.296
2.000.001	10.000.000	5	4.286	2.143
10.000.001		6	5.354	2.677

3. Zastopanje mreže

Generalni sekretar je odgovoren za vse, kar gre ven iz pisarne. Vsi člani odbora lahko predstavljajo EEB, za celotno komunikacijo pa obstajajo določena pravila. Mreža spodbuja svoje člane, naj komunicirajo svoje članstvo v mreži.

4. Zagotavljanje trajnosti mreže

Kljub temu, da ni nič zagotovljenega, so vedno velik del sredstev dobili od Evropske komisije (45 % prihodkov). Gradili so zelo dobre odnose z mnogo vladami; 14 vlad finančno podpira EEB, včasih sicer samo po 2.000 EUR, a smatrajo, da je to dobro za njihov profil. Veliko časa se porabi za ohranjanje stikov, saj je pomembno, da dobijo denar za sodelovanje z ljudmi, ki imajo politične odgovornosti.

V prihodnje želijo dobiti tudi sredstva iz fundacij, a to ni lahko za EEB, saj njihove teme niso tako privlačne, nimajo velikih kampanj z zelo vidnimi elementi. Osredotočajo se na teme, ki so politično relevantne in ne skačejo na področja, ker so popularna (kot vidijo na primer podnebne spremembe). Za EEB je pomembno, da so relevantni za odločevalce in člane.

5. Prednosti mreže

Vidijo veliko prednosti. V prvi vrsti sta to vpliv in možnost vključevanja na vseh političnih nivojih, kar kaže na to, da so tekom let postali partner, ki ga spoštujejo. Kot posamezna organizacija ne bi mogli dobiti dostopa do vseh teh nivojev informacij, razprav in sodelovanja. To omogoča prisotnost po celi

Evropi in vključevanje stališč in pričakovanj različnih držav, ko razvijajo lastna stališča. Imajo dobro bazo strokovnega znanja od svojih članov.

6. Možne težave in njihove rešitve

Na splošno niso imeli velikih težav. Pred 15 leti so imeli finančne težave, predvsem z denarnim tokom. Niso dobili pravočasno obrokov, tako so pridobili denar od banke, za kar so takrat plačali približno 10 odstotkov in to je takrat povzročilo težko finančno situacijo. Vse to so rešili z upoštevanjem zelo strogih pravil in z doslednim ter strogim sledenjem financam.

Ustvarili so svoj lasten interni odbor za pregled, imajo tudi zunanji pregled financ, tako je situacija pod kontrolo. Vzpostavili so tudi rezervni fond, kar je bilo priporočilo finančnih preglednikov. Sedaj imajo že skoraj raven, ki so jo želeli doseči – možnost 3-mesečnega delovanja pisarne brez vsakršnih prihodkov.

Ostale težave so običajne težave organizacije (npr. različne prioritete članov), a načeloma dobro koordinirajo in so zato postali tako močna mreža. Obstajajo tudi kakšne težave med osebjem, a nič neobičajnega. Na splošno govorijo o dobrem sodelovanju in dobrem komuniciranju.

7. Identiteta mreže navzven

EEB pri običajnem komuniciranju uporablja le svoj logotip in ne logotipov vseh organizacij. Če gre za posebno kampanjo, se uporabljajo logotipi EEB-ja in tistih organizacij, ki tam sodelujejo. Organizacija članica lahko uporablja logotip mreže, za uporabo pri kampanji pa mora dobiti soglasje.

8. Storitve in aktivnosti za krepitev mreže

Vsako leto organizirajo dve srečanja, za kar imajo zagotovljena finančna sredstva. Člani mreže so udeleženi v oblikovanje programa EEB-ja, poleg tega pa se udeležijo spremljajočih konferenc na različne teme.

Imajo tudi druga srečanja EEB, kjer imajo sredstva za pokritje določenih stroškov; običajno sprejmejo po 2 člana iz glavne organizacije vsake države.

EEB člane nenehno vabi k podajanju mnenj, soustvarjanju politik in jih informira o dogajanju na evropskem okoljskem političnem področju.

9. Komunikacija s člani mreže

Glavno orodje za komunikacijo so delovne skupine, za katere imajo za vsako seznam na strežniku in največ informacij dobijo od vodje za politike, ki koordinira skupino. Ko dobijo prvi osnutek od Evropske komisije s prvimi komentarji, so člani povabljeni h komentiranju. Skozi to izmenjavo informacij razvijajo stališče EEB-ja.

V komunikacijski enoti komunicirajo bolj na generalnem nivoju. Izdajajo glasilo Methamorphosis, ki cilja bolj na generalno publiko onstran članstva. Imajo interne elektronske novice, člani dobijo vsa poročila, memorandum, vse kar se proizvede, komunicirajo jim razvoj komunikacijske strategije in imajo dolgoročno strategijo EEB-ja.

Občasno med člani izvedejo ankete za pridobitev povratne informacije - katere storitve se jim zdijo zanimive, kaj se je izboljšalo, kaj pogošajo in kako lahko okrepijo sodelovanje s člani.

S skupinami imajo krepitev usposobljenosti (*capacity building*) in srečanja pred predsedovanjem Evropski uniji, kar omogoča komuniciranje tudi s tistimi državami, ki običajno ne pridejo na srečanje zaradi slabega znanja angleščine. Na teh sestankih razložijo, kako EEB deluje, kaj je njegov namen, kje so najboljše priložnosti in trenutki za poseganje, kje so njihove priložnosti za sodelovanje,

vključevanje, kako deluje EU, kakšna je njena struktura... odvisno od same organizacije in njenih interesov.

10. Aktivnosti mreže

Vplivanje na politike na področjih: kmetijstvo, zrak, biotska raznovrstnost, kemikalije, Znak EU za okolje, politika ekoloških proizvodov, energetska učinkovitost stavb, zelena davčna reforma, industrija, pravne zadeve, nanotehnologija, naravni viri, hrup, tla, odpadki, voda, kampanja Zero Mercury (brez živega srebra).

11. Storitve in produkti

Izvajajo storitev pri Evropski komisiji za delo na Znak za okolje (Ecolabel). Gre za praktično delo, kako definirati kriterije za posamezne oznake.

Pred leti so organizirali forum za ne-EU balkanske NVO za vzpostavitev stalnega dialoga z Generalnim direktoratom za okolje.

Običajno ne izvajajo storitev, saj je pri tem več slabosti kot prednosti. Primer - ko EEB dela z Generalnim direktoratom za okolje, se s programom ne strinja popolnoma. Prednosti pa so okrepljeni odnosi z organizacijami in prepričanje, da bo EEB naredil boljše delo kot mnogi drugi, ker bolj intenzivno dela z NVO in z regijo.

12. Financiranje

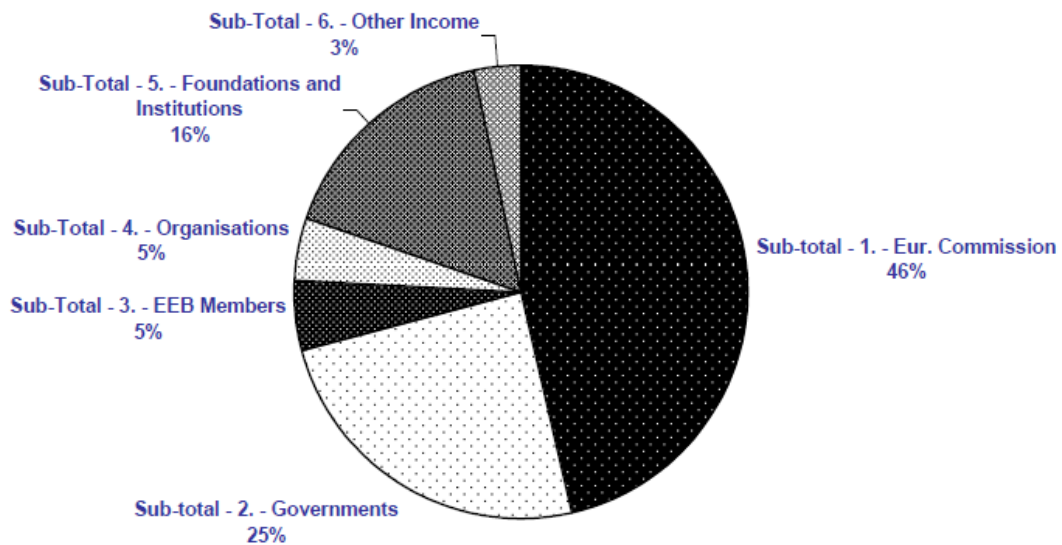
Prihodki 2008: 2.159.807 €

- Evropska komisija: 1.000.095 €
- vlade evropskih držav: 532.275 €
- članarine: 103.125 €
- organizacije (BEUC, OECD, UNEP...): 99.876 €
- fundacije (Sigrid Rausing Trust): 355.248 €
- drugo: 69.188 €

Odhodki 2008: 2.159.807 €

- režija: 272.476 €
- stroški dela: 888.062 €
- projektni stroški – aktivnosti: 388.440 €
- projektni stroški – kampanje: 557.615 €
- izredni stroški: 450 €
- dodelitev za delovni kapital: 52.764 €

EUROPEAN ENVIRONMENTAL BUREAU INCOME 2008

Proračun za 2011: 2.549.795 €

- režija: 316.648 €
- stroški dela: 1.275.129 €
- projektni stroški: 898.018 €
- rezervni fond: 60.000 €

Prihodki za 2011:

Struktura prihodkov je približno enaka kot 2008, podvojilo se je financiranje iz fundacij (povečalo na cca. 700.000 €). Iz strani Evropske komisije EEB še vedno dobi okrog 40 odstotkov od vseh prihodkov.

Neformalna evropska mreža Green 10

1. Organizacijske informacije

Spletna stran: <http://green10.typepad.com>

Leto ustanovitve:

V sredini 80. let prejšnjega stoletja se je začelo z mrežo štirih (EEB, FoE, WWF, Greenpeace) in nato so se postopoma priključili ostali, do današnjih Green 10.

Tip organiziranosti:

Neformalna mreža, skupina posameznih identitet.

Namen ustanovitve:

Združile so se najmočnejše okoljske nevladne organizacije, ki delujejo na področju evropskih okoljskih politik, saj je včasih zelo pomembno, da skupaj organizirajo en enoten glas.

Organizacijska struktura:

Mrežo po 3 mesece vodi trenutno predsedujoča organizacija.

Zaposleni:

V mreži ni zaposlenih. Predsedujoča organizacija nameni nekaj časa koordinaciji mreže iz svojih sredstev.

Principi odločanja in pristojnosti:

Obstaja eno pravilo - pravilo soglasja. Stvari podprejo skupaj le, če se vsi z njimi strinjajo in ne na podlagi glasovanja in večine.

Mreža nima letnega delovnega načrta. Imajo delovni "oddih", kjer ocenijo način delovanja (zadnjega so imeli 4 ali 5 let nazaj). Imajo nekaj stalnih aktivnosti: ocenjevanje izvajanja Komisije, imeli so redna srečanja z Generalnim direktoratom za okolje. Prejšnji komisar Dimas je bil tako odprt, da so se vsi z njim srečevali ves čas, tako da formalna srečanja niso imela veliko smisla. Zadnja dva pa nista zainteresirana za taka srečanja.

2. Članstvo

Število organizacij: 10

- Birdlife International
- CEE Bankwatch Network
- Climate Action Network Europe (CAN-E)
- European Environment Bureau (EEB)
- Transport and Environment (T&E)
- Health and Environment Alliance
- Friends of the Earth Europe (FoEE)
- Greenpeace
- International Friends of Nature (IFN)
- WWF European Policy Office (WWF-EPO)

Članstva ni, saj je mreža neformalna. Članarine ni.

3. Zastopanje mreže

Pri mreži Green 10 je vse zelo ad hoc. Imajo rotirajoče predsedstvo na 3 mesece, ki sledi abecednemu vrstnemu redu organizacij. Mreža nima ne tajništva ne stalnega naslova.

4. Zagotavljanje trajnosti mreže

Formalnih spodbud za zagotavljanje trajnosti mreže ni. Ta se zagotavlja z rednimi srečanji in delovnimi "oddih", kjer se ocenjuje delovanje. Predsedujoča organizacija redno obvešča ostale glede pomembnih tem.

5. Prednosti mreže

Kljub temu, da je mreža neformalna, je za organizacije zelo pomembna. Pomembno je, da se direktorji desetih najpomembnejših organizacij v Bruslju srečujejo vsak mesec ali na 6 tednov, saj lahko tako veliko izvejo drug od drugega, kaj se dogaja v Bruslju, lahko primerjajo analize tega dogajanja in vsak posamezni član se tako izogne mnogim napakam. Druga prednost je, da je včasih zelo pomembno, da skupaj organizirajo en sam in enoten glas. Pri nekaterih vprašanjih je bolje, da je več posameznih glasov in odzivov, kot en kolektivni (npr. uradno posvetovanje Komisije), pri nekaterih vprašanjih pa je pomembno, da vizualno držiš skupaj. Tretja prednost je, da se poznajo

tako dobro, da je zelo lahko začeti sodelovanje na določenih temah, kot npr. proračun EU, strategija 2020, strategija biodiverzitete, itd.

6. Identiteta mreže navzven

Uradno mreža nima logotipa, tako da običajno uporabijo kvadrat 10 logotipov, saj Green 10 nekaj pomeni le majhni skupini odločevalcev v Bruslju in morda nekaterim dobro obveščnim uradnikom in okoljskim ministrom, po drugi strani pa posamezne organizacije poznajo vsi. Zato bi bilo slabo, če ne bi imeli teh logotipov na pismih, izjavah ipd.

7. Komunikacija s člani mreže

Vse poteka sproti in brez posebnih formalnih pravil. Organizacija, ki trenutno predseduje, koordinira srečanja in komunikacijo med člani.

8. Aktivnosti mreže

Sodelovanje z institucijami oblikovanja politik EU (Evropska komisija, Evropski parlament in Svet ministrov) z namenom postaviti okolje v središče oblikovanja politike. To vključuje delo s članskimi organizacijami v državah članicah, da se tako olajša njihov prispevek v evropski proces odločanja.

9. Financiranje

Mreža se financira preko posameznih organizacij, ki prispevajo v mrežo. Imajo malo stroškov, saj imajo sestanke vedno v svojih pisarnah, včasih pripravijo kakšno publikacijo ali tiskovno konferenco in v tem primeru ena organizacija plača vse ter izstavi račune ostalim. Mreža kot taka se ne prijavlja na razpise, nima financiranja, nima članarin.

Partnerstvo Mundo-B

1. Organizacijske informacije

Spletna stran: www.mundo-b.org

Leto ustanovitve: 2009

Tip organiziranosti:

Mundo-B je partnerstvo med kooperativo belgijskih organizacij MDD (La Maison du Développement Durable) oz. MBG (Brussels Sustainable House) in Ethical Property Europe. Mundo-B je zasebno podjetje, družba z omejeno odgovornostjo. Je nepremičninski projekt s trajnostnim poslovnim načrtom. Namen ni obogateti, ampak biti finančno sposoben in ponuditi finančno ugodne najemnine organizacijam, da imajo boljše pogoje za isto ali manj denarja, kot so imele prej.

Poslanstvo:

Zgraditi neke vrste referenčno vrednost centrov NVO in ostalih trajnostnih zgradb v Evropi ter čim bolj razviti takšne centre in razširiti mrežo evropskih organizacij za socialne spremembe. Mundo-B je okno nevladnega sveta v Bruslju.

Namen ustanovitve:

Združiti vse flamske organizacije v Belgiji.

Zaposleni:

Mundo-B ima polno zaposlenega direktorja in administrativnega asistenta za polovični delovni čas, dva receptorja za polovični čas, hišnika (polovični čas) in ekipo za čiščenje (2 polno zaposlena).

Principi odločanja in pristojnosti:

Če se je potrebno odločiti na hitro, odločitev sprejme direktor, a se, če se le da, posvetuje z vsaj majhno skupino. Za večje odločitve imajo dvakrat mesečno srečanja vodstva. Želijo čim manj odločitev sprejeti sami in biti čim bolj transparentni do najemnikov, da imajo le-ti jasen vpogled v stroške in prihodke.

2. Članstvo

Število organizacij v Mundo-B je približno 40. Formalnega članstva ni, saj so organizacije najemnice prostorov. Včasih kakšna organizacija gre in jo je potrebno nadomestiti; imajo čakalno listo in potem vidijo, katera najbolj ustreza kriterijem.

3. Zastopanje mreže

Zastopanje mreže v javnosti je odvisno od situacije. V glavnem je to direktor, včasih pa je tudi primerno in zanimivo mnenje organizacij, ki živijo v tej hiši (torej pogled managementa in najemnika).

4. Prednosti mreže

Lažje se je naučiti več o organizacijah in aktivnostih, lažje je deliti projekte, pridobivati informacije, mrežiti. Dobro je, da imajo visoka pričakovanja glede samih sebe in da so cilji visoki.

Največji uspeh projekta, poleg tega da je zgradba lepa, iz naravnih materialov in trajnostno zgrajena, je poseben občutek, ki ga dobiš ko vstopiš - energija dobrodošlice, topel občutek, čuti se dobro počutje v pisarnah.

5. Možne težave in njihove rešitve

Sama selitev je bila velika stvar. Sicer pa je težava lahko sodelovanje vseh članskih organizacij - na začetku je bilo težko, ker je zamudno in organizacije težko najdejo čas izven svojih stvari, da razmišljajo o življenju v skupnosti.

6. Identiteta mreže navzven

Ustvarili so nekakšno znamko, čeprav to ni bil namen. Ljudje poznajo znamko, Hiša trajnostnega razvoja, in seveda želijo ohraniti svoj logotip in znamko, a jim je lažje, če uporabijo tudi Mundo-B, saj je to referenca, ljudje jo poznajo.

7. Storitve in aktivnosti za krepitev mreže

Eden od ciljev mreže je okrepiti mrežo in v ta namen organizirajo različne stvari. Vsakih 6 tednov ali 2 meseca imajo sestanek, kjer se predstavniki vseh organizacij pogovarjajo o upravljanju zgradbe, o projektih, kako okrepiti mreženje in izmenjavo idej ter pretvoriti ideje v prakso. Vsak drugi torek je "Dan najemnikov", ko ena organizacija povabi ostale organizacije iz Mundo-B na predstavitev aktualnih projektov. Vsak prvi petek v mesecu imajo v stavbi pijačo po delu, kamor so povabljeni tudi iz drugih organizacij in je zelo popularno. Organizirajo različne aktivnosti, kot so tečaj joge, jezikov (v stavbi so različnih narodnosti), okrogle mize, kvize, razstave, igre, delavnice (npr. kako vzdrževati kolo), filmske večere na temo trajnostnega razvoja. Dvakrat letno organizirajo srečanje direktorjev vseh organizacij, kjer delajo bolj na sinergiji in mreženju (in ne toliko na menedžmentu stavbe).

Pomembno je, da imajo nek osrednji prostor - kavarno, kjer gredo vsi vsak dan mimo, kar je najboljši način, da se srečajo, spoznajo. Prostor je kar velik in je obenem najbolj prijeten del zgradbe, notri pa imajo tudi sestanke. Enkrat na mesec se v kavarni srečajo in ena od organizacij je zadolžena, da začne z mreženjem. Veliko projektov je nastalo zaradi mreženja znotraj Mundo-B.

8. Komunikacija s člani mreže

Imajo intranet samo za najemnike, ki ga pa je potrebno močno izboljšati. Predstavniki vsake organizacije morajo priti na sestanke in trenutno imajo nalogo, da predlagajo, kako izboljšati komunikacijo in orodja. Imajo urnik, vsake toliko pošljejo e-sporočilo, če se kaj dogaja, objavijo na intranetu in pošljejo vsem poročila sestankov predstavnikov, da lahko vedno preverjajo, kakšne so aktivnosti, načrti vodstva, itd. Veliko več bi bilo potrebno narediti na komunikaciji.

9. Aktivnosti mreže

Poleg koordiniranja sestankov, mreženja in povezovanja, kar so najpomembnejše aktivnosti, veliko dajo tudi na transparentnem komuniciranju trajnostnega upravljanja zgradbe - tako pri prenovi kot pri upravljanju. Radi bi pomagali ljudem razumeti, zakaj je ta zgradba posebna in kako jo upravljajo ter da lahko to vsak počne v svoji pisarni (spodbujajo, naj prekopirajo ideje, kako trajnostno upravljati pisarne in jih implementirajo v svoje pisarniške prostore). Komunicirajo na primer tudi, zakaj so izbrali ta les in materiale, da ljudje razumejo, kako upravljati ali graditi trajnostno zgradbo. Imajo veliko parkirišče, a le za kolesa.

10. Storitve in produkti

Oddajajo prostore za sestanke in konference drugim, ki morajo biti povezani s trajnostnim razvojem, oddajajo tudi kavarno in vrt. Ti prihodki so del njihovega poslovnega načrta, saj ta dejavnost niža najemnine za organizacije. Imajo tudi tehnične pripomočke, ki jih posojajo - npr. za profesionalne konferenčne klice ali kakšne druge materiale organizacij (mize, stoli).

11. Financiranje

Za zagon projekta so pridobili sredstva iz Bruseljske regije (800.000 €). Dobili so mnogo nepovratnih sredstev in nadomestil, ker gre za vzorčno zgradbo, trajnostno zgradbo, energetska varčnost, itd. Delovanje sedaj je samovzdrževalno (od najemnin in stroškov storitev za najemnike ter organizacije srečanj za zunanje). Najemnina z vsemi storitvami, IT, čiščenjem, zavarovanjem, sobo za sestanke, itd. je 30 €/m² na mesec.

*Op.

Imajo striktno politiko in kriterije, kdo in katere organizacije imajo lahko srečanja v hiši. Nekoč so zavrnili, ko je Svetovna banka želela v Mundo-B organizirati razpravo z nevladnim sektorjem. Ideja je bila zanimiva, saj niso imele vse organizacije možnosti biti v kontaktu s Svetovno banko. Želeli so imeti diskusijo s Svetovno banko, a ne v Mundo-B. Svetovna banka je vabila organizacije v njihov lasten dom, kar je nekoliko čudno. Enkrat so imeli veliko podjetje ustekleničene vode, ki je želelo spremeniti svoj izdelek na bolj trajnosten način (druga plastika, upravljanje z odpadki) in so želeli to skomunicirati medijem v Mundo-B. To prošnjo so zavrnili, saj je šlo za neke vrste *greenwashing* oz. zeleno zavajanje, čeprav so se strinjali, da gre za korak naprej proti bolj trajnostni praksi.

Avstrijska mreža OEKOBUERO

1. Organizacijske informacije

Spletna stran: www.oekobuero.at

Leto ustanovitve: 1993

Tip organiziranosti:

Mreža Oekobuero je registrirana kot društvo. Združuje nevladne organizacije in civilne pobude, ki so dejavne na področju varstva okolja in s katerimi ohranja prijateljske odnose.

Poslanstvo:

OEKOBUERO je platforma, ki bistveno prispeva k dvigu ekološke zavesti v Avstriji. Ta cilj dosega z omogočanjem njenim članicam mrežiti, z izkoriščanjem možnih sinergij in z omogočanjem sodelovanja, zlasti z organizacijami iz srednje in vzhodne Evrope.

Namen ustanovitve:

Ministrstvo za okolje je ustanovilo neke vrste krovno organizacijo (Umweltdachverband - Okoljska krovna organizacija), da bi vključili vse avstrijske okoljske NVO. Nekatere organizacije tega niso želele, saj so smatrale, da bo ta krovna organizacija njih kontrolirala in imela vpliv na njihove politike ter delovanje. Tako so nekatere organizacije ustanovile OEKOBUERO kot reakcijo na ustanovitev vladne krovne organizacije in ne zaradi potrebe. A so tudi kmalu ugotovile, da je smiselno koordinirati njihovo delo, kar je glavni namen mreže (poleg protestnih aktivnosti). Vladna okoljska mreža še vedno obstaja, obstajajo pa tudi nesoglasja med obema mrežama in sodelovanje med njima ni mogoče. V tisti mreži so okoljske NVO bolj konservativne narave, npr. ribiške zveze, planinske zveze, ki so zelo velike z veliko člani, ni pa tam kakšnih bolj naprednih, kot npr. Greenpeace in WWF. Dve organizaciji sta članici v obeh mrežah.

Organizacijska struktura:

Upravni odbor, ki je sestavljen iz izvršnih direktorjev velikih organizacij, ki tudi plačajo višjo članarino, se srečuje vsake 2-3 mesece. Upravni odbor je odgovoren za vodenje in finančno upravljanje OEKOBUERO. Mrežo vodi direktor.

Zaposleni:

OEKOBUERO ima dva oddelka (okoljska politika in okoljsko pravo), v vsakem po 3 ljudi. Za 1-2 meseca prihajajo tudi prostovoljni pripravniki iz univerz, a to ni redno. Imajo profesionalno pisarno, a lahko izjemoma delajo tudi doma.

Principi odločanja in pristojnosti:

Upravni odbor se ukvarja z bolj strateškimi vprašanji. O sprotnih stvareh in na katerih projektih se bo delalo, odloča direktor, posvetuje pa se z odborom glede strateških zadev in takoj, ko ne gre za vsakdanjo stvar. Srečujejo se vsakih 2-3 mesece. Ustanovitelji so štirje, v statutu jim piše, da je v odboru od 3-6 članov. Ni fiksnih kriterijev, morajo pa biti prisotni in manjše organizacije nimajo kapacitete za to.

2. Članstvo

Število organizacij v mreži je 15. Članarina je okrog 100 € na organizacijo, skupaj dobijo tako od njih 1.500 € na leto. Je pa to pomemben prihodek, saj lahko pokrivajo stvari, ki jih ne morejo zapakirati v noben projekt in jih ni potrebno poročati. To jim da možnost fleksibilnosti.

Različni tipi članarin: običajna in podporna. Vsako prošnjo lahko zavrnejo, za polno članstvo pa sprejemajo le okoljske organizacije iz Avstrije, ki delajo na področju varstva okolja in narave. Dobijo pa še dodatna sredstva od organizacij in to variira glede na velikost organizacije in koliko storitev uporabljajo.

3. Zastopanje mreže

OEKOBUERO ne govori v imenu vseh članov, struktura je bolj ohlapna. Organizacije navzven najprej predstavljajo svojo organizacijo.

4. Prednosti mreže

Na začetku ustanovitve mreže ni bilo čisto jasno, kaj naj bi bil njen namen, saj je šlo za odziv na stanje. Kasneje se je to razjasnilo, člani vidijo prednosti in kljub pomanjkanju časa pridejo na

sestanke. Velika prednost je večja učinkovitost organizacij, saj se lahko izognejo težavam, kot je delo na istem področju ali prošnje istim donatorjem. Tako se organizacije bolj jasno predstavljajo javnosti, saj so bolj fokusirane. Našle so svoja področja dela (kemikalije, vode...) in vidijo, da nima smisla, da so v direktni konkurenci druga z drugo. Generalno gredo vse v isto smer, a na različnih področjih. Dve največji prednosti sta torej večja učinkovitost in sodelovanje.

Aktivnost članov dosegajo s tem, da so imeli začetno prednost, saj so začeli skupaj s protestnim dejanjem, organizacije so bile predane ideji. Proces je dolg in izčrpavajoč, z veliko dela. Organizacije šele s časom uvidijo, da mrežo potrebujejo. Po drugi strani pa nekateri člani niso aktivni in le prejemajo novice in se ne udeležujejo srečanj in skupnih aktivnosti.

5. Možne težave in njihove rešitve

V zadnjih treh letih ni bilo zaznani večjih težav (notranjih ali finančnih). Krize identitete (v smislu vprašanja, zakaj smo sploh tukaj) ni bilo. Bilo je le nekaj težav z drugo krovno mrežo (ki jih je želela odstraniti iz procesov). Pred približno sedmimi leti so skoraj bankrotirali, kar pa sicer ni bila posledica zunanjih dejavnikov.

6. Identiteta mreže navzven

OEKOBUERO napiše neko stališče in potem gre do vseh organizacij za zbiranje podpore. Stališče nato vsebuje logotipe tistih organizacij, ki so ga podprle, skupaj z logotipom mreže. Običajno se večje organizacije pogovarjajo z ministri ali mediji, ne pa direktor mreže. OEKOBUERO koordinira, ne pa predstavlja.

7. Storitve in aktivnosti za krepitev mreže

Člani dobijo pravne nasvete in to je storitev v sklopu članarine (do določene meje, če gredo čez, pa dodatno plačajo). Ponujajo jim tudi dodatna izobraževanja in organizirajo seminarje.

8. Komunikacija s člani mreže

Imajo adreme e-naslovov glede na vsebinska področja, pošiljajo novice in imajo redna mesečna srečanja (za izmenjavo mnenj, stališč in vzpostavitev sodelovanj).

9. Aktivnosti mreže

Glavna področja dela so okoljska zakonodaja, sodelovanje v dejavnostih javnega obveščanja in dejavnosti, povezane z Aarhuško konvencijo. Mreža koordinira in pripravlja stališča ter strokovna mnenja v sodelovanju z organizacijami članicami. Ponuja program nadaljnega izobraževanja za člane. Izvaja projekte, ki se nanašajo na okoljske politike v skupnem interesu organizacij članic in z njihovim sodelovanjem. Organizira konference o aktualnih vprašanjih v zvezi z okoljsko zakonodajo in politikami. Podaja strokovna mnenja o večjih zakonih. Obvešča o aktualnih dogajanjih na področju okoljske zakonodaje in okoljske politike. Služi kot vozlišče informacij o okolju za avstrijske okoljske organizacije. Služi kot partner za civilne iniciative in nevladne organizacije v zvezi z okoljskimi upravnimi postopki.

10. Storitve in produkti

OEKOBUERO ponuja pravna in strokovna mnenja, svetovanja, izobraževanja in seminarje v zvezi z okoljsko zakonodajo in politikami.

11. Financiranje

Prihodki 2009: 288.798 €

Projektne prihodki: 143.808 €

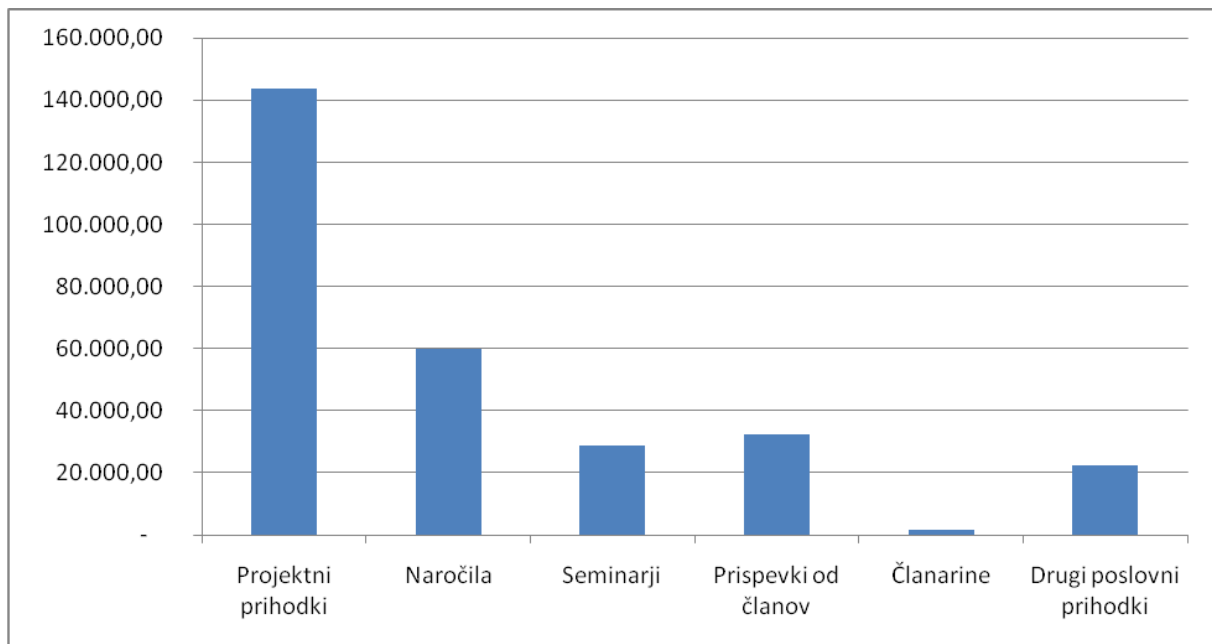
Naročila: 59.699 €

Seminarji: 28.840 €

Prispevki od članov: 32.400 €

Članarine: 1.500€

Drugi poslovni prihodki: 22.551 €

Bolgarska okoljska mreža BlueLink

1. Organizacijske informacije

Spletna stran: <http://bluelink.net/en>

Leto ustanovitve: 1998

Tip organiziranosti:

BlueLink je fundacija, ki jo vodijo bolgarske okoljevarstvene organizacije.

Poslanstvo:

BlueLink je informacijska mreža, ki spodbuja uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije za aktivno civilno družbo in okoljsko trajnostnost.

Namen ustanovitve:

Zaznati je bilo, da okoljske NVO potrebujejo informacijsko platformo, nekoga, ki zavaruje e-liste, zažene kampanjske spletne strani in informacijske kampanje. BlueLink je bil skupen projekt bolgarskih okoljskih nevladnih organizacij z namenom olajšati komunikacijo, prepoznavnost in izvajanje kampanj s pomočjo informacijskih in tehnoloških orodij (spletne strani, e-liste, spletne kampanje, ipd).

Vrednote:

BlueLink je elektronsko informacijsko omrežje, ki dejavno spodbuja sodelovanje in uporabo informacijskih tehnologij za močno civilno družbo in varstvo okolja. BlueLink združuje energijo državljanov in podaja informacije, storitve in rešitve.

Organizacijska struktura:

Najvišji organ je Svet ustanoviteljev. Sestavljajo ga predstavniki osmih ustanoviteljskih organizacij in treh ustanoviteljev posameznikov. Dejavnosti izvaja skupina zaposlenih, ki jo vodi izvršni direktor.

Vsaka 4 leta ustanovitelji izvolijo 5 članov Izvršnega odbora. Problem je, ker se ta odbor od začetka ni kaj dosti spremenil, dve osebi sta tam že od začetka in imata posesivni odnos. Ustanovitelji so vrhovni organ, ki izvolijo izvršni odbor, ti pa zaposlene. Ustanovitelji so tako temeljno telo BlueLinka in imajo moč, da prekličejo katerokoli odločitev izvršnega odbora. Vendar pa ne delajo redno, sestanejo se enkrat letno in niso dobro skordinirani med sabo.

Zaposleni:

BlueLink ima 4 zaposlene, ki delujejo v skupnih prostorih. Fluktuacija zaposlenih je še kar velika. Trudijo se imeti stalne pripravnike, ki delajo na prostovoljni bazi.

2. Članstvo

BlueLink nima članstva, so pa njihove storitve široko uporabljane. Na NVO listah je 300 uporabnikov, ki so tematske (GSO, podnebje, zavarovana območja itd). Osem NVO je del BlueLinka kot ustanoviteljic.

3. Zastopanje mreže

Imajo Odbor ustanoviteljev in Izvršni odbor, katerih predstavniki ne delajo v pisarni kot zaposleni. Odbor se srečuje dvakrat letno, sprotne odločitve pa sprejema izvršni direktor, ki se za pomembnejše odločitve sestane z Odborom. Neformalno pravilo je, da se BlueLink na široko posvetuje glede odločitev in projektov. Aktivnosti so planirane tako, da služijo družbi. Ob začetku projekta povprašajo po e-listi in na sestankih, za kaj bi bile organizacije zainteresirane, kaj bi delale. Ideja je, da BlueLink izvaja aktivnosti, ki služijo skupnosti in ne BlueLinku.

4. Zagotavljanje trajnosti mreže

Trajnosti mreže še niso zagotovili, zato se borijo iz leta v leto. Imajo nekaj internih strukturnih težav zaradi stalnega kompleksnega posvetovanja z Izvršnim odborom in je tako težko obdržati ravnovesje med vsakodnevnimi nalogami in posvetovanjem z ljudmi, ki niso dobro seznanjeni z nalogami. Se pa situacija izboljšuje. Imajo zelo dober položaj v okoljski skupnosti in to je glavna korenina njihove trajnosti. Ljudje uporabljajo njihove storitve in so nanje navajeni. Smatrajo jih za zanesljive in raje uporabljajo njihova orodja, kot pa razvijejo svoja.

5. Prednosti mreže

Uporabno je imeti takšno mrežo, saj se dandanes vse zgodi na internetu. Mnogo NVO si ne more privoščiti imeti IT strokovnjakov ali plačati tovrstne strokovnosti, zato je dobro imeti koordinacijski center za vse NVO, ki jim pomaga pri kampanjah in razvoju spletnih strani.

6. Možne težave in njihove rešitve

Včasih se porajajo dvomi, ali so še potrebni. Torej ali gre za organizacijo, ki služi sama sebi, ali za organizacijo, ki služi drugim organizacijam. Njihov namen je namreč služiti drugim organizacijam in pomembno je, da so odkriti glede tega, kar počnejo.

7. Identiteta mreže navzven

Imajo sicer medijskega strokovnjaka v ekipi, a je bolj za pripravo njihovih medijskih produktov. Za predstavljanje pa je običajno zadolžena izvršna direktorica.

Uporabljajo samo logotip BlueLinka brez ustanoviteljev. Ustanovitelji pa lahko po želji uporabljajo logotip BlueLinka.

8. Storitve in aktivnosti za krepitev mreže

Storitve in aktivnosti, namenjenih samo za krepitev mreže, ni.

9. Komunikacija s člani mreže

Glavna komunikacija poteka preko elektronske pošte – NVO se lahko prijavijo na različne tematske elektronske liste in dobivajo novice. Posebnih splošnih sporočil za uporabnike ni.

10. Aktivnosti mreže

BlueLink ponuja informacije, specializirane storitve in razvija sposobnosti ciljne skupine aktivnih državljanov in organizacij. Z namenom postopne spremembe v družbi in predvsem na področju varstva okolja spodbuja strateško uporabo IT in interneta. Aktivno podpira dejavnosti, ki ščitijo svobodo elektronskega govora in neodvisnost interneta.

Njihov namen je:

- Biti priročno, enostavno in dinamično orodje za hitro širjenje in posodabljanje podatkov, za aktivno komunikacijo in skupno reševanje problemov med ljudi, ki sodelujejo pri okoljskem odločanju na regionalni, nacionalni in mednarodni ravni.
- Izboljšati izmenjavo informacij in mreženje med bolgarskimi nevladnimi organizacijami za lajšanje okoljskih problemov.
- Ozaveščati in izobraževati lokalno skupnost o okoljskih vprašanjih.

11. Storitve in produkti

Organizacije lahko uporabljajo različne storitve in vsaka se odloči, katere bo koristila, saj imajo različne elektronske liste, na katere se lahko prijavijo. Imajo 200-300 obiskovalcev na dan, kar je pomembno, ker gre za alternativni kanal širjenja informacij o okolju (informacije, katerih tradicionalni mediji ne bi objavili).

Spletno platformo uporabljajo za volitve NVO predstavnikov za odbore, ki jih vzpostavi vlada (registrirajo svoje predstavnike). Tako platforma zagotavlja, da je predstavnik, ki sedi v odboru, izbran s strani NVO in ne vlade.

Želijo razviti še druge storitve in produkte. Radi bi razvili ponudbo za varnostne spletne sezname. Uporabniki lahko koristijo brezplačne običajne e-liste, če pa želijo šifrirana sporočila in zavarovano komunikacijo, pa zanje nekaj malega plačajo.

Razvijajo tudi novo spletno stran, kjer bodo imeli storitve, vezane na uporabnika in bosta na voljo brezplačni in plačljivi profil.

Trenutno razvijajo donacijsko kampanjo, da bi financirali aktivnost skupnosti za strokovni nasvet in strokovne ocene. Primer: ko obstajajo načrti za gradnjo v zavarovanih območjih, imajo mnogi nevladni strokovnjaki veliko dela, ki ga opravijo brezplačno. Donacijska kampanja bo ciljala na prebivalce – pošiljanje SMS-ov, e-plačila, saj strokovnjaki ne morejo dobiti projektnega denarja za te aktivnosti.

Želijo tudi privabiti podjetja, da oglašujejo na spletni strani, ki jo razvijajo. Imajo pa pisno politiko glede *greenwashinga* oz. zelenega zavajanja (sprejemljiva so samo moralna partnerstva in donacije), zato so zelo previdni. Seveda rabijo zasebnega partnerja, če želijo zagotoviti trajnost, a ga za zdaj še nimajo. V preteklosti so že zavračali donacije. Primer je bila banka Reiffeissen, ki je želela donirati za nek ekološki namen, a so jo zavrnilo, ker je ta ista banka finančno podpirala projekt gradnje hotela na divji plaži, ki je zavarovano območje.

12. Financiranje

BlueLink je zelo odvisen od tujih fundacij in evropskih programov. Veliko ameriških fundacij je aktivnih v Bolgariji (The Balkan Trust for Democracy, CEE Trust...), a ker imajo veliko NVO, je težko dobiti sredstva. Poleg tega ne morejo biti vse NVO odvisne od ameriških fundacij, saj se ameriški donatorji umikajo iz držav EU.

BlueLink večino sredstev dobi iz ameriške fundacije – trenutno so dobili sredstva za 2 leti in sicer za osnovne aktivnosti BlueLinka. Ne dobijo nobenih javnih sredstev (lahko bi se potegovali le za Operativni program EU, kar pa je zelo težko dobiti in administrirati ter ne odgovarja njihovim aktivnostim). Financiranje je projektno na različne teme, odvisno od skladnosti razpisa z njihovimi aktivnostmi. Znotraj tega morajo nato najti nekaj časa na teden, da se posvetijo tej platformi.

Estonski svet okoljskih organizacij (EKO)

1. Organizacijske informacije

Spletna stran: www.eko.org.ee

Leto ustanovitve: 2002

Tip organiziranosti:

Politično neodvisna neformalna mreža nevladnih okoljskih organizacij, ki (zakonsko) ni registrirana. Estonska zakonodaja dovoljuje, da delujejo kot mreža in imajo le ustni dogovor. Za prejemanje sredstev so registrirali sklad.

Namen ustanovitve:

Pred približno 10 leti je bil v Estoniji velik primer, ko so želeli zgraditi veliko luko na območju, ki je bilo zelo pomembno za vodne ptice. Mnoge NVO so ugotovile, da morajo pri tem primeru sodelovati. Ta skupna akcija je bila še kar uspešna, pisali so veliko skupnih pisem, imeli kampanjo proti gradnji. Po tem sodelovanju so organizacije ugotovile, da je res pomembno, kadar tako sodelujejo in da lahko skupaj dosežejo več kot vsaka zase.

Organizacijska struktura:

Mreža deluje po principu rotirajočega predsedstva. Načeloma je vsako leto druga organizacija zadolžena za mrežo in ima tisto leto za polovični čas zaposleno osebo samo za mrežo. Na začetku so imeli menjave na vsakih 6 mesecev, a je bila prevelika zmeda in so podaljšali čas. Običajno je eno leto, a se praksi to lahko tudi podaljša. Problem je, ker je pri prenosu vedno potrebno uvajanje, a so se vseeno odločili za to shemo, da se vsi počutijo kot del mreže in da vedo, kaj se dogaja. Pogosto se namreč dogaja, da neka velika organizacija prevzame vodilno vlogo in se druge počutijo manj pomembne, pasivne in ne kot del sistema.

Zaposleni:

EKO združuje 9 NVO in organizacije same zaposlujejo ljudi, ki jih rabijo. Za mrežo imajo namenjeno eno polovično zaposleno osebo, ki se ukvarja z administracijo, komunikacijo (s člani in navzven) in organizacijo srečanj članic ali z drugimi (npr. ministrstvi).

Principi odločanja in pristojnosti:

Za večino odločitev je potrebnih $\frac{3}{4}$ potrditev in nihče proti, imajo pa tudi pravilo veta. Npr. če napišejo dopis ali javno pismo in se ena organizacija ne strinja, potem ga ne pošljejo v imenu mreže, ampak organizacije v svojem imenu.

2. Članstvo

EKO združuje 9 članskih organizacij. Od začetka sta dodatno prišli 2 organizaciji, v tem letu si prizadevajo še za eno novo.

Kriteriji za članstvo: mora biti organizacija, ki se na nacionalni ravni ukvarja z okoljskimi temami. Dve organizaciji iz mreže povabita novo organizacijo, potem začne teči 6-mesečno obdobje, ko je organizacija del mreže, na sestankih, e-listi, a nima pravice glasovati. Po tem obdobju glasujejo, če je organizacija sprejeta (po sistemu $\frac{3}{4}$ za in nihče proti).

Članarin (še) ni. So o njih razmišljali in imajo v pravilniku zapisano, da jih lahko imajo, a jih za zdaj ne potrebujejo.

3. Zastopanje mreže

Mrežo zastopajo posamezni člani mreže glede na temo in ne koordinator oziroma predsedujoča organizacija. Koordinator usklajuje med organizacijami glede na teme.

4. Zagotavljanje trajnosti mreže

Člane se trudijo obdržati aktivne, a je zelo odvisno tudi od organizacije, ki v tistem trenutku vodi mrežo (nekatera leta je bolj aktivno, nekatera bolj pasivno). Pasivni člani, tudi če ne pridejo na sestanke, se trudijo slediti, saj jim je mreža pomagala, ko so kaj rabili.

5. Prednosti mreže

Največjo prednost mreže vidijo v pretoku informacij, medsebojni podpori in večji moči vplivanja.

6. Možne težave in njihove rešitve

Včasih je težavno, če je koordinator pasiven in lahko pol leta mine brez srečanja. Vseeno je tak sistem dober, ker bi imeli v nasprotnem primeru le enega človeka, ki ve vse, ostali pa nič.

7. Identiteta mreže navzven

Običajno uporabljajo logotipa EKO in organizacije, ki je trenutno zadolžena za koordinacijo mreže. Nimajo strogih pravil - ne želijo uveljaviti EKO kot mreže z mnogo pravili, zato tudi pravila uporabe logotipov niso tako striktna in ne delajo PR-ja za samo EKO.

8. Storitve in aktivnosti za krepitev mreže

Letos (ker so dobili denar za mreže) ob mesečnih sestankih organizirajo tudi seminar na temo okoljskega prava. Kdaj so imeli nekoga, ki jim je govoril o obnovljivi energiji, je pa odvisno, če imajo sredstva za strokovnjaka, ali pride prostovoljec.

9. Komunikacija s člani mreže

Srečanja mreže so vsak mesec, okvirno zadnji četrtek v mesecu in takrat se sprejmejo vse odločitve. Imajo e-listo, kjer so vsi člani odborov in zaposleni NVO članic. Običajno gre za vsakodnevno komunikacijo, saj vsak dan pride notri okrog pet pisem od države in občin (po zakonu je potrebno po presoji vplivov na okolje obvestiti okoljske NVO in zato dobivajo veliko pisem). Mreža to posreduje po elektronski listi ali pa samo organizaciji, na katero se tema nanaša.

10. Storitve in produkti

V Estoniji so storitve in produkti šibka točka. Nekateri organizacije imajo dobre strokovnjake in prodajajo svoje delo javnim institucijam. Organizacije tudi tržijo manjše stvari in na primer prodajajo spominke.

11. Financiranje

Zadnja tri leta so za delovanje dobili sredstva od Ministrstva za okolje (cca. 63.000 € na leto), kar ni bilo preko razpisa. Vprašanje je, kaj se bo zgodilo po volitvah 2011. Nimajo storitev, produktov, donacij, sponzorstev ali zasebnega financiranja. Večina denarja je od Ministrstva za okolje. Lansko leto so dobili sredstva za strokovno delo za projekt estonske trajnostne mobilnosti. V letu 2011 je bil Sklad za projekte namenjen samo za financiranje mrež in imajo tako to leto veliko denarja (vsako leto je pri Skladu drug namen). Ko so razpisi, se organizacije same prijavljajo. Mreže niso želeli formalno vzpostaviti tudi zato, da ne bi bila konkurenca organizacijam samim, saj je glavni namen sodelovanje.

Romunska okoljska koalicija

1. Organizacijske informacije

Spletna stran: www.coalitiademediu.ro

Leto ustanovitve: 2009

Tip organiziranosti:

Neformalna neprofitna mreža nevladnih organizacij (brez registriranega statusa, z ad-hoc pravili in načeli). Ob ustanovitvi so določili, da bo mrežo gostila organizacija Terra Millennium III Foundation, po preteku enega leta pa bodo našli drugo organizacijo.

Poslanstvo:

Trajnostni razvoj Romunije skozi ukrepe za varstvo okolja in z vključevanjem civilne družbe.

Namen ustanovitve:

Imeti združeno civilno družbo za krepitev svojih akcij in pritiska na odločevalce in biti pomemben igralec na sceni okoljske politike.

Organizacijska struktura:

Generalna skupščina je izvršno telo Romunske okoljske koalicije in jo je možno sklicati v rednih in izrednih sejah. Generalna skupščina lahko:

- a) potrdi, spremeni in dopolni pravila Romunske okoljske koalicije in odloča o prenehanju delovanja;
- b) odobri načrte in strategijo delovanja mreže;
- c) vsake dve leti izvoli odbor;
- d) sprejema in pregleda letno poročilo uprave;
- e) vsake dve leti izvoli tajništvo mreže;
- f) odloča o pristopu novih članov;
- g) na predlog odbora odloča o izključitvi članov.

Sedemčlanski odbor predstavljajo vodilni predstavniki članskih organizacij, ki jih izvolijo člani. Njihova dejavnost je na prostovoljni osnovi.

Za komunikacijo, spletne strani, pobiranje članarine ipd. skrbi koordinator komunikacij.

Zaposleni:

Ena nepolno zaposlena oseba je namenjena za administracijo in komunikacijo med člani in med upravo ter člani.

Principi odločanja in pristojnosti:

Vsakodnevne odločitve sprejema odbor po principu večine. Splošne odločitve v zvezi s koalicijo sprejema Generalna skupščina. Večina odločitev se sprejme korespondenčno elektronsko, saj so člani Sveta iz različnih območij države. Romunska okoljska koalicija nima direktorja. Je horizontalna struktura z enako močjo in odločitve temeljijo na večini glasov.

2. Članstvo

Romunska okoljska zveza združuje 67 organizacij. Članstvo je plačljivo, in sicer po naslednjih kategorijah:

Proračun prejšnjega leta	Članarina
< 15 000 EUR	20 EUR
15 001 – 50 000 EUR	50 EUR
50 001 – 100 000 EUR	100 EUR
> 100 000 EUR	150 EUR

Člani morajo biti romunske okoljske nevladne organizacije in izpolnjevati naslednje pogoje:

- a) biti mora romunska pravna oseba zasebnega prava;
- b) namen in cilji dejavnosti za varovanje okolja se že morajo udejanjati;
- c) imajo ustrezno znanje na področju varstva okolja (sami ali v sodelovanju z okoljskimi strokovnjaki);
- d) so institucionalno sposobne in imajo željo izvajati zagovorništvo in/ali informiranje, izobraževanje in ozaveščanje o okoljskih vprašanjih;
- e) imajo zakonske določbe in strategije. Njihove prednostne naloge, delovni programi in sredstva so v skladu z zakonskimi določbami, cilji in sredstvi mreže;
- f) v primeru vstopa v mrežo se organizacija zavzema za načela in druge določbe predpisov mreže.

3. Zastopanje mreže

Mrežo predstavljajo predvsem člani upravnega odbora. V primeru kampanje, ki jo sproži članska organizacija, predstavnik le-te govori v imenu mreže, vendar ob soglasju upravnega odbora.

4. Zagotavljanje trajnosti mreže

Ker gre za mlado mrežo, še vedno iščejo načine zagotavljanja trajnosti (finančne in strukturne). Trenutno se zanašajo na trden komunikacijski proces.

5. Prednosti mreže

Prednosti oblikovanja okoljske mreže nevladnih organizacij so v boljši zastopanosti in poenotenjem med okoljskimi NVO na področju odločevanja. Skupaj so bolj vidni in več deležnikov se obrne nanje glede okoljskih vprašanj (na primer politične stranke iz opozicije). Ministrstva hitreje odreagirajo, ko mreža izpostavi določeno vprašanje in ne le posamezna organizacija.

6. Možne težave in njihove rešitve

Nekatere težave še niso rešene, a se še trudijo. Glavne med njimi so:

- pomanjkanje finančnih sredstev,
- pomanjkanje komunikacije iz volilne enote (le omejeno število članov je zelo aktivnih),
- razlike v mnenjih.

7. Identiteta mreže navzven

Pri aktivnostih mreže se uporablja logotip mreže. Če so podporniki tudi nečlanske organizacije, se temu dodajo tudi njihovi logotipi. Članske organizacije lahko uporabljajo logotip mreže le v primeru potrditve Odbora.

8. Komunikacija s člani mreže

Vsa komunikacija poteka preko sekretariata. V primeru, da ta oseba ni na voljo (zaradi dela s krajšim delovnim časom), nekdo drug od organizacije Terra Millennium III Foundation to prevzame na prostovoljni ravni.

Informiranje poteka preko spleta in novic večkrat na dan. Informacije pošiljanjo preko e-liste po potrebi, kjer se lahko vključujejo vsi člani mreže.

9. Aktivnosti mreže

Glavne naloge mreže so koordinacija in informiranje članov, materialna in organizacijska podpora ter koordinacija skupnih akcij.

Mreža se ukvarja z:

- ozaveščanjem in informiranjem;
- spremljanjem izvajanja politike – posamezne organizacije ali več organizacij skupaj. Nameravajo tudi ustanoviti delovne skupine za posamezna področja;
- postopki za ugotavljanje kršitev.

10. Storitve in produkti

Mreža se ukvarja z različnimi storitvami, a običajno za to ne dobi nobenih sredstev. Le redko dobijo sredstva za podporo kampanjam, pripravo stališč, ipd.

11. Financiranje

Med prihodki so članarine (skupaj okrog 1.000 €) in podpora v smislu prostora, telefona, ipd. Nekaj sredstev občasno dobijo s storitvami.

Odhodki: stroškov pisarne ni, saj jih krije organizacija Terra Millennium III Foundation. Za stroške dela odštejejo 300 € na mesec.

Zveza ciprskih okoljskih nevladnih organizacij (FEEO)

1. Organizacijske informacije

Spletna stran: www.oikologiafeeo.org

Leto ustanovitve: 1988

Tip organiziranosti:

Zveza, uradno priznana s strani države.

Poslanstvo:

Aktivna zveza na področju okolja, zdravja in kulture.

Namen ustanovitve:

Zveza je bila ustanovljena z namenom usklajevanja in podpore ukrepom svojih članov, če so ti v skladu z načeli zveze.

Organizacijska struktura:

- Generalna skupščina, ki se sreča enkrat letno

- Direktor
- 15 prostovoljnih delovnih skupin
- Koordinacijski odbor, ki se sreča vsak mesec

Zaposleni:

Zveza ima dve polno zaposleni osebi.

Principi odločanja in pristojnosti:

Za vsebinske stvari in pripravo stališč je pristojen koordinacijski odbor, za sprotne odločitve pa direktor, ki se lahko posvetuje s koordinacijskim odborom.

2. Članstvo

FEEO združuje 17 članskih organizacij, ki za članarino odštejejo po 70 € na leto. Članstvo omogoča sodelovanje v koordinacijskem odboru, delovnih skupinah in informacijski platformi.

Kriteriji za članstvo: mora biti nevladna neprofitna organizacija, ki je registrirana in deluje na okoljskem področju.

3. Zastopanje mreže

Zastopnik mreže ni strogo določen in se spreminja glede na posamezno situacijo.

4. Prednosti mreže

Pravni status mreže, ki je priznan s strani države in je tako lahko močnejši sogovornik vplivanja in ozaveščanja.

5. Identiteta mreže navzven

Uporablja se le logotip mreže in posamezne organizacije ne smejo komunicirati z logotipom mreže.

6. Komunikacija s člani mreže

Redno komuniciranje s člani preko spletne strani, novic in elektronske pošte.

7. Aktivnosti mreže

Ena od glavnih dejavnosti je informiranje in mobilizacija državljanov na področju okolja in trajnostnega razvoja. Tako mreža organizira razstave, konference in predavanja o okoljskih in kulturnih vprašanjih, sodeluje v radijskih in televizijskih programih za promocijo svojih stališč in državljane obvešča o vprašanjih, ki jih obravnava.

Zveza pripravlja stališča do različnih parlamentarnih odborov, vedno je prisotna na srečanjih parlamentarnega odbora za okolje ter v številnih nacionalnih odborih in upravnih svetih. Pomembno je tudi sodelovanje v Odboru za presojo vplivov na okolje.

8. Storitve in produkti

Približno odstotek prihodkov dobijo z naslednjimi storitvami: spremljanje izvajanja politike, ozaveščanje in informiranje, priprava strokovnih podlag, poročil in analiz.

9. Financiranje

Mreža se letno financira s strani oddelka za okolje na Ministrstvu za kmetijstvo, naravne vire in okolje. Nekaj sredstev dobi za sodelovanje v odborih in iz članarin (cca. 1.190 €) ter iz evropskih razpisov.

Glavna spoznanja iz mednarodnih praks

Analiza primerov evropskih dobrih praks na področju mrež okoljskega nevladnega sektorja je po eni strani pokazala veliko razlik po drugi pa tudi nekaj podobnosti med izbranimi mrežami, tako da težko govorimo o univerzalnih pravilih mrež okoljskih NVO. Nevladnih mrež, ki delujejo krovno na področju varstva okolja in trajnostnega razvoja, v evropskih državah ni veliko. Pokazalo se je, da so v večini primerov mreže nastale iz neke trenutne potrebe in da je njihova vloga zelo pomembna pri večanju vpliva na področjih in območjih, v katerih delujejo.

Ne glede na to, ali je mreža pravna oseba ali ne, imajo prav vse mreže postavljena neka pravila delovanja in sprejemanja odločitev, ki so v nekaterih primerih bolj, v nekaterih manj ohlapna. Tudi če gre za veliko fleksibilnost, pa ta pravila postavljajo načela in okvire, v katerih mreže delujejo, kar zagotavlja večjo stabilnost in trajnost mrež. V večini primerov mrežo vodi ena izmed organizacij članic, v nekaterih primerih je to predsedovanje rotirajoče – organizacija, ki mrežo vodi, po določenem obdobju predsedovanje preda drugi organizaciji iz mreže in tako naprej.

Prednosti, ki jih vidijo, vsakokrat prevladajo nad težavami in vse mreže še vedno vidijo smiselnost njihovega obstoja. Med glavnimi prednostmi naštevajo sodelovanje in možnost večjega vplivanja ter vključevanja in boljši dostop do informacij. Zato tudi največ energije usmerijo v dobro komunikacijo s člani in jim v veliko primerih nudijo dodatna usposabljanja in izobraževanja. Nudijo torej podporno okolje, ki ga nevladne organizacije potrebujejo. Mreže prispevajo h krepitvi NVO, omogočajo jim usklajeno delovanje pri oblikovanju politik in lobiranju ter na evropski ravni povečujejo njihov vpliv na institucije Evropske unije.

Analizirane mreže različno opredeljujejo kategorije oziroma oblike članstva in glede plačljivosti članarine ubirajo različne strategije. V nacionalnih mrežah gre večinoma za majhne zneske ali pa je včlanitev brezplačna, večkrat pa se pojavi tudi določanje članarin glede na višino proračuna nevladne organizacije.

Mreže in članske organizacije imajo večinoma prakso, da uporabljajo logotip glede na prepoznavnost - če je mreža bolj prepoznavna, uporabljajo logotip mreže, če so organizacije članice bolj prepoznavne, pa uporabljajo njihove logotipe. Nemalokrat je praksa kombiniranje logotipov mreže in posameznih organizacij. Logotip mreže je torej pomembnejši, razen če gre za uveljavljene in prepoznavne organizacije znotraj neprepoznavne mreže.

Tudi glede financiranja slika v posameznih državah ni enotna. Večino sredstev organizacije dobijo iz proračunskih sredstev, vendar to le v primerih, ko financiranje sploh imajo. Nekatere mreže ne dobijo nobenih sredstev in tako organizacije same krijejo nastale stroške (nudijo prostor za delo in namenijo del zaposlenih za delo v mreži). V kolikor financiranje je, pa poleg proračunskega denarja sredstva pridejo tudi iz fundacij in manjši odstotek od članarin, če jih imajo. Mreže ne dobivajo veliko sredstev s prodajo storitev in proizvodov.

Finančna stabilnost je vsekakor ena izmed ključnih komponent zagotavljanja trajnosti mreže in možnosti razvoja. Le redke imajo zagotovljena sredstva, ostale pa se borijo iz leta v leto. Tukaj se pokaže njihova močna volja za obstoj in za ohranitev pomembne vloge, ki jo imajo v družbi. Nobena izmed mrež, ki nima stalnega vira prihodkov, namreč ni razmišljala o ukinitvi mreže in to, da je njeno poslanstvo najpomembnejše, je tudi tisto, kar dela mreže močne in vplivne.

Pri ustanavljanju slovenske okoljske mreže NVO je poleg osnovnih pravil delovanja vsekakor potrebno določiti načrt zagotavljanja trajnosti in načrt za zagotavljanje finančnih virov za delovanje.

Potrebno je določiti naslednje elemente:

- ime mreže in logotip
- poslanstvo, vizijo, cilje
- pravila za sprejemanje odločitev³
- pravila vodenja in pretok informacij (informacije lahko tečejo med organizacijami članicami ali pa le preko organizacije, ki mrežo koordinira)
- pravila za članstvo (ali je plačljivo in po kakšen ključu, kakšni so pogoji včlanitve, komunikacija s člani itd.)
- pravila za predstavljanje mreže v javnosti
- akcijski načrt pridobivanja sredstev za delovanje mreže
- nabor produktov ter storitev za zagotavljanje finančne stabilnosti mreže

V nadaljevanju so izbrane nekatere značilnosti analiziranih mrež, ki so najbolj ključne in ki lahko služijo kot smernice za vzpostavitev slovenske mreže okoljskih NVO.

Tip organiziranosti	Mreža je pravna oseba	Mreža ni pravna oseba
Evropska mreža Evropski okoljski urad - EEB	EEB je neodvisna neprofitna mednarodna okoljska zveza.	
Neformalna evropska mreža Green 10		Neformalna mreža, skupina posameznih identitet.
Partnerstvo Mundo-B	Mundo-B je d.o.o. - partnerstvo med kooperativo belgijskih organizacij MDD (La Maison du Développement Durable) in Ethical Property Europe.	
Avstrijska mreža OEKOBUEO	Oekobuero je registrirano kot društvo in obsega nevladne organizacije in civilne pobude.	
Bolgarska okoljska mreža BlueLink	BlueLink je fundacija, ki jo vodijo bolgarske okoljevarstvene organizacije.	
Estonski svet okoljskih organizacij (EKO)		Neformalna mreža okoljskih NVO, ki ni registrirana. Estonska zakonodaja dovoljuje, da na podlagi ustnega dogovora delujejo kot mreža. Imajo pa registriran sklad za prejemanje sredstva.
Romunska okoljska koalicija		Neformalna neprofitna mreža nevladnih organizacij (brez registriranega statusa in z ad-hoc statusom ter pravili in načeli).
Zveza ciprskih okoljskih nevladnih organizacij (FEEO)	Zveza, uradno priznana s strani države.	
SKUPAJ	5	3

³ CNVOS je pripravil pripomoček *Tehnike za sprejemanje odločitev v mrežah nevladnih organizacij* in je dostopen na http://www.razpisi.info/UserFiles/File/tehnike_glasovanja.pdf.

Prednosti mreže	
Evropska mreža Evropski okoljski urad - EEB	<ul style="list-style-type: none"> • večji vpliv • večja možnost vključevanja • večji dostop do informacij, razprav in sodelovanja • mreža je bolj spoštovani partner • možnost sodelovanja na več nivojih • dobra baza strokovnega znanja preko članov
Neformalna evropska mreža Green 10	<ul style="list-style-type: none"> • redna srečanja direktorjev najpomembnejših okoljskih NVO za prenos informacij • manj napak organizacij zaradi rednega medsebojnega informiranja • organizacije lahko nastopijo skupaj kot enoten glas • dobro medsebojno poznavanje in tako enostavno sodelovanje • lažje delovanje organizacij
Partnerstvo Mundo-B	<ul style="list-style-type: none"> • lažje izvajanje projektov • enostavnejše mreženje in pridobivanje informacij
Avstrijska mreža OEKOBUERO	<ul style="list-style-type: none"> • večja učinkovitost organizacij • boljše sodelovanje organizacij • manj možnosti za težave (delo na istih področjih, prošnje istim donatorjem, ipd.) • organizacije se bolj jasno predstavljajo javnosti, saj so bolj fokusirane
Bolgarska okoljska mreža BlueLink	<ul style="list-style-type: none"> • uporabnost mreže za uporabnike • dobro imeti koordinacijski center za vse NVO, ki jim pomaga pri kampanjah in razvoju spletnih strani
Estonski svet okoljskih organizacij (EKO)	<ul style="list-style-type: none"> • večji pretok informacij • medsebojna podpora • večja moč vplivanja
Romunska okoljska koalicija	<ul style="list-style-type: none"> • boljša zastopanost in poenotenje med okoljskimi NVO na področju odločanja • skupaj so organizacije bolj vidne • več deležnikov se obrne na organizacije glede okoljskih vprašanj • ministrstva hitreje odreagirajo na mrežo kot na posamezne organizacije
Zveza ciprskih okoljskih nevladnih organizacij (FEEO)	<ul style="list-style-type: none"> • mreža je priznana s strani države • mreža je močnejši sogovornik • možnost večjega vplivanja in ozaveščanja

Članstvo	Število članov	Plačljivo članstvo	Brezplačno članstvo
Evropska mreža Evropski okoljski urad - EEB	145	X	
Neformalna evropska mreža Green 10	10		X
Partnerstvo Mundo-B	40	X ⁴	
Avstrijska mreža OEKOBUERO	15	X	
Bolgarska okoljska mreža	8/300 ⁵		X

⁴ Gre pravzaprav za najemnino, kar pa omogoča biti del mreže Mundo-B.

⁵ Ustanoviteljic NVO je 8, uporabnikov mreže pa okoli 300 (formalnega članstva ni).

BlueLink			
Estonski svet okoljskih organizacij (EKO)	9		X
Romunska okoljska koalicija	67	X	
Zveza ciprskih okoljskih nevladnih organizacij (FEEO)	17	X	
SKUPAJ		5	3

Aktivnosti za krepitev mreže	
Evropska mreža Evropski okoljski urad - EEB	<ul style="list-style-type: none"> • organizacija letnih srečanj in kritje stroškov članov udeležencev • soustvarjanje programa mreže s strani članov • brezplačna udeležba na konferencah in letnem srečanju • soustvarjanje politik in podajanje mnenj s strani članov • stalno informiranje o dogajanju na evropskem okoljskem političnem področju
Neformalna evropska mreža Green 10	<ul style="list-style-type: none"> • redna srečanja in delovni oddihi, kjer se ocenjuje delovanje • redno obveščanje članov mreže
Partnerstvo Mundo-B	<ul style="list-style-type: none"> • redna srečanja med predstavniki vseh organizacij (na 6-8 tednov), kjer je govora o upravljanju zgradbe in projektih ter kako okrepiti mrežo in izmenjavo idej ter pretvoriti ideje v prakso • dvakrat letno organizirajo srečanje direktorjev vseh organizacij, kjer delajo na sinergiji in mreženju • vsak drugi torek je "Dan najemnikov", ko ena organizacija povabi vse ostale organizacije na predstavitev aktualnih projektov • vsak prvi petek v mesecu imajo v stavbi srečanje - pijača po delu, kamor so povabljeni tudi iz drugih organizacij in je zelo popularno (150-200 udeležencev) - vsakič druga skupina, ki je povezana s trajnostnim razvojem, pripravi npr. kvize, razstave • organizacija različnih aktivnosti, kot so tečaj joge, jezikov, ob sredah imajo igre, organizirajo okrogle mize, delavnice (npr. kako vzdrževati kolo), filmske večere na temo trajnostnega razvoja
Avstrijska mreža OEKOBUERO	<ul style="list-style-type: none"> • člani dobijo pravne nasvete • člani dobijo dodatna izobraževanja
Bolgarska okoljska mreža BlueLink	Posebni aktivnosti za krepitev mreže ni.
Estonski svet okoljskih organizacij (EKO)	<p>Zelo je odvisno od organizacije, ki trenutno vodi mrežo. To leto imajo več sredstev, zato je tudi aktivnosti več.</p> <ul style="list-style-type: none"> • mesečni sestanki • seminarji na temo okoljskega prava • seminarji na ostale teme, ki jih običajno vodi nekdo prostovoljno
Romunska okoljska koalicija	<ul style="list-style-type: none"> • trden komunikacijski proces • materialna in organizacijska podpora
Zveza ciprskih okoljskih nevladnih organizacij (FEEO)	Posebni aktivnosti za krepitev mreže ni.

Principi odločanja in zastopanja mreže	
Evropska mreža Evropski okoljski urad - EEB	Mrežo vodi izvršni odbor, ki je sestavljen iz enega predstavnika iz vsake članice iz države EU in še največ petnajst dodatnih članov. EEB-jev pristop je demokratičen in "od spodaj navzgor" (vključevanje članov). Pusti se tudi nekaj maneverskega prostora za ad hoc teme. Generalni sekretar je odgovoren za vse, kar gre ven iz pisarne in za vso komunikacijo obstajajo določena pravila. Vsi člani odbora EEB lahko predstavljajo EEB.
Neformalna evropska mreža Green 10	Obstaja le pravilo soglasja. Stvari podprejo skupaj le, če se vsi z njimi strinjajo in ne na podlagi glasovanja in večine. Mreža ima rotirajoče predsedovanje vsake 3 mesece, ki sledi abecednemu vrstnemu redu organizacij (v primeru da je ena od organizacij pobudnica nekega srečanja, dogodka, potem ona predseduje). Green 10 nima ne tajništva ne stalnega naslova.
Partnerstvo Mundo-B	Za večje odločitve imajo dvakrat mesečno srečanja vodstva. Če se je potrebno odločiti na hitro, odločitev lahko sprejme direktor. Zastopanje mreže v javnosti je odvisno od situacije, v glavnem pa je to direktor.
Avstrijska mreža OEKOBUERO	Sprotne stvari in na katerih projektih se bo delalo odloča direktor, posvetuje se pa z odborom glede strateških zadev in takoj, ko ne gre za vsakdanjo stvar. Odbor se srečuje vsakih 2-3 mesece. Mreža ne govori v imenu vseh članov, struktura je bolj ohlapna. Organizacije navzven najprej predstavljajo svojo organizacijo.
Bolgarska okoljska mreža BlueLink	Imajo Odbor ustanoviteljev in Izvršni odbor, katerih predstavniki ne delajo v pisarni kot zaposleni. Odbor se srečuje dvakrat letno, sprotne odločitve pa sprejema izvršni direktor, ki se za pomembnejše odločitve sestane z Odborom. Neformalno pravilo velja, da se BlueLink posvetuje na široko glede odločitev in projektov.
Estonski svet okoljskih organizacij (EKO)	Za večino odločitev je potrebnih ¾ potrditev in nihče proti, imajo pa tudi pravilo veta - če ena organizacija vloži veto, potem odločitev ne more biti sprejeta. Mrežo zastopajo posamezni člani mreže glede na temo in ne koordinator oziroma predsedujoča organizacija.
Romunska okoljska koalicija	Vsakodnevne odločitve sprejema odbor po principu večine. Splošne odločitve v zvezi s koalicijo sprejema Generalna skupščina. Večina odločitev se sprejme korespondenčno elektronsko, saj so člani sveta iz različnih območij države. Mreža nima direktorja. Je horizontalna struktura z enako močjo; odločitve temeljijo na večini glasov. V primeru kampanje, ki jo sproži članska organizacija, predstavnik organizacije govori v imenu mreže, vendar ob soglasju upravnega odbora.
Zveza ciprskih okoljskih nevladnih organizacij (FEEO)	Za vsebinske stvari in pripravo stališč je pristojen koordinacijski odbor, za sprotne odločitve pa direktor, ki se lahko posvetuje s koordinacijskim odborom. Zastopnik mreže v javnosti ni strogo določen in se spreminja glede na posamezno situacijo.

Identiteta mreže navzven – uporaba logotipa	
Evropska mreža Evropski okoljski urad - EEB	EEB pri običajnem komuniciranju uporablja le svoj logotip. Če gre za posebno kampanjo, pa se uporablja logotip EEB in tistih organizacij, ki tam sodelujejo. Organizacija članica lahko uporablja logotip mreže, če ga pa želi uporabljati pri kakšni kampanji, mora za to dobiti soglasje EEB-ja.
Neformalna evropska mreža Green 10	Uradno mreža Green 10 nima logotipa. Običajno uporabijo kvadrat 10 logotipov, saj so organizacije bolj prepoznavne kot mreža.
Partnerstvo Mundo-B	Uporablja se logotip Mundo-B, ki je med ljudmi prepoznaven.
Avstrijska mreža OEKOBUEO	Mreža napiše stališče, ki ga organizacije potrdijo ali ne potrdijo, kar določi, kateri logotipi so na stališču, poleg njih pa še logotip mreže. Ni praksa, da bi logotip OEKOBUEO nadomeščal vse ostale. Mreža koordinira, ne pa predstavlja.
Bolgarska okoljska mreža BlueLink	Mreža uporablja samo logotip BlueLinka brez ustanoviteljev. Ustanovitelji lahko uporabljajo BlueLink, če želijo.
Estonski svet okoljskih organizacij (EKO)	Mreža nima strogih pravil, običajno pa uporablja logotipa EKO in organizacije, ki je trenutno zadolžena za koordinacijo mreže.
Romunska okoljska koalicija	Pri aktivnostih mreže se uporablja logotip mreže. Če so podporniki tudi nečlanske organizacije, se temu dodajo tudi njihovi logotipi. Članske organizacije lahko uporabljajo logotip mreže le v primeru potrditve Odbora.
Zveza ciprskih okoljskih nevladnih organizacij (FEEO)	Uporablja se le logotip mreže in posamezne organizacije ne smejo komunicirati z logotipom mreže.

Storitve in produkti	
Evropska mreža Evropski okoljski urad - EEB	<ul style="list-style-type: none"> definicija kriterijev Ecolabel za Evropsko komisijo organizacija foruma za ne-EU balkanske NVO za vzpostavitev stalnega dialoga z Generalnim direktoratom za okolje <p>Običajno ne izvajajo storitev, ker vidijo v tem več slabosti kot prednosti (predvsem zaradi nestrinjanja z naročnikom).</p>
Neformalna evropska mreža Green 10	Mreža storitev in produktov nima.
Partnerstvo Mundo-B	<ul style="list-style-type: none"> oddajanje prostorov za sestanke in konference oddajanje tehničnih pripomočkov, npr. za profesionalne konferenčne klice
Avstrijska mreža OEKOBUEO	<ul style="list-style-type: none"> pravna in strokovna mnenja svetovanje v zvezi z okoljsko zakonodajo in politikami izobraževanje v zvezi z okoljsko zakonodajo in politikami seminarji v zvezi z okoljsko zakonodajo in politikami
Bolgarska okoljska mreža BlueLink	<ul style="list-style-type: none"> uporaba spletne platforme za volitve NVO predstavnikov za vladne odbore v načrtu je razvoj varnostnih spletnih seznamov (zavarovanje komunikacije) v načrtu je razvoj nove spletne strani, kjer bodo storitve, vezane na uporabnika (ki si jih sam zbere) - na voljo bosta brezplačni in plačljivi profil v načrtu je razvoj donacijske kampanje za financiranje aktivnosti skupnosti za strokovni nasvet in strokovne ocene (storitev)

	strokovnjakov)
Estonski svet okoljskih organizacij (EKO)	V Estoniji so storitve in produkti šibka točka. Nekatere organizacije imajo dobre strokovnjake in prodajajo svoje delo javnim institucijam. Organizacije tudi tržijo manjše stvari in na primer prodajajo spominke.
Romunska okoljska koalicija	<ul style="list-style-type: none"> • zelo redko: podpora kampanjam, priprava stališč
Zveza ciprskih okoljskih nevladnih organizacij (FEEO)	<ul style="list-style-type: none"> • priprava strokovnih podlag, poročil in analiz • spremljanje izvajanja politike • ozaveščanje in informiranje